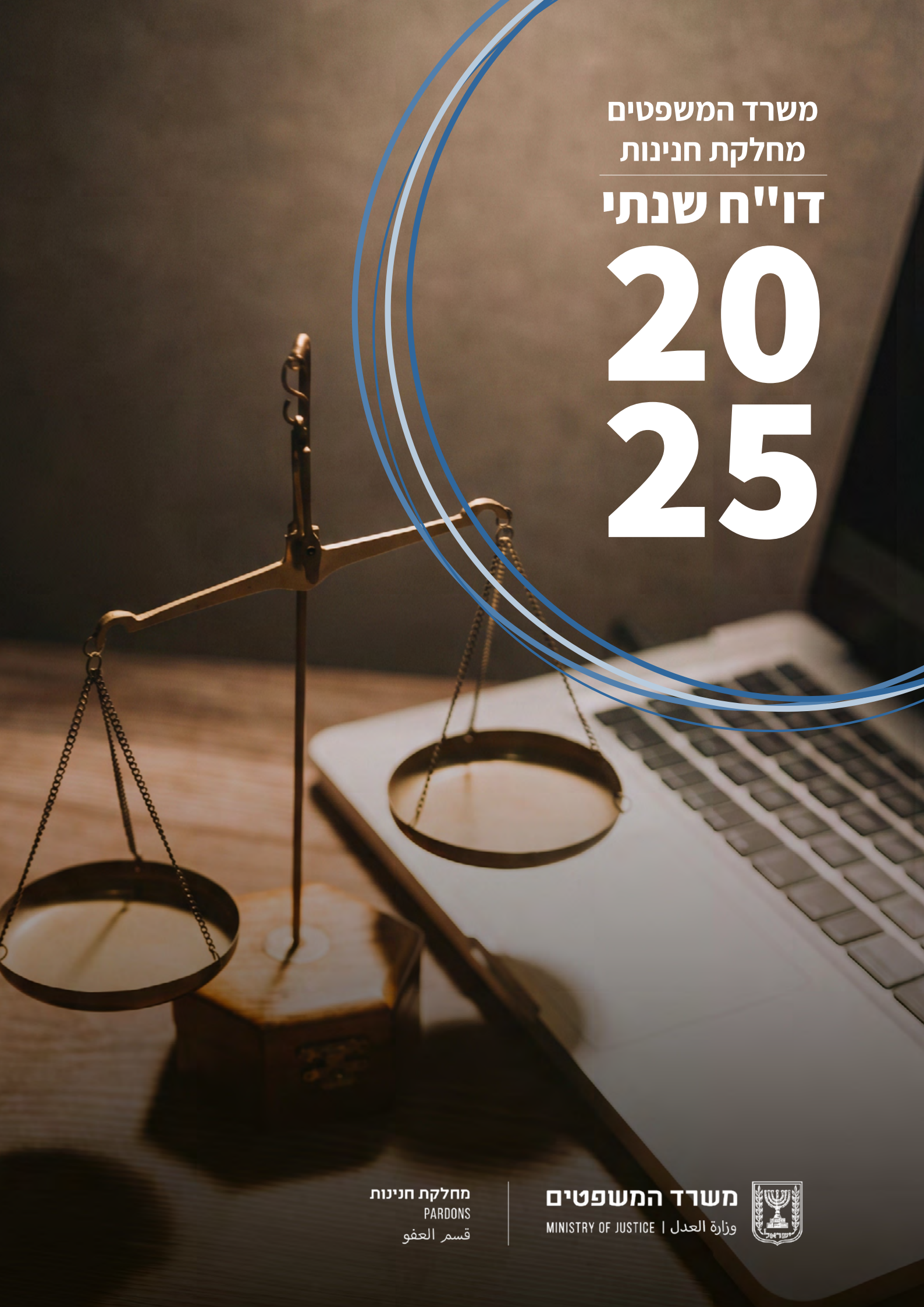

משרד המשפטים
מחלקת חנינות

דו"ח שנתי

2025

משרד המשפטים
وزارة العدل | MINISTRY OF JUSTICE

מחלקת חנינות
PARDONS
قسم العفو

תוכן עניינים

ברכת שר המשפטים 3

ברכת מנכ"ל משרד המשפטים 4

ברכת מנהלת מחלקת חנינות 5

על מחלקת חנינות 7

נתונים אודות פעילות מחלקת חנינות בשנת 2025 14

מסלולים ומתווי חנינה מיוחדים פעילים בשנת 2025 21

סיכום פעילות מחלקת חנינות בתקופת מלחמת חרבות ברזל 32

יחידת הביקורת על המידע הפלילי 41

חברות בוועדת השחרורים המיוחדת לקציבת מאסרי עולם 50

יישום חוק המאבק בטרור (תיקון מס' 4), התשע"ט-2019 53

מימוש זכויות נפגעי עבירה בהליך בקשת חנינה 54

תכנית סנ"ה - סיוע לנפגעי עבירות המתה 57

מקרים לדוגמא שטופלו במחלקת חנינות בשנת 2025 59

ברכת שר המשפטים

אני מברך על פרסומו של הדו"ח השנתי של מחלקת חנינות במשרד המשפטים לשנת 2025. דוח זה מהווה נדבך חשוב בשקיפות הציבורית ומציג את פעילותה המסורה של המחלקה ואת תרומתה המרכזית להבטחת פעולתו התקינה של מוסד החנינה, המהווה יסוד חשוב במשפטנו.

שנת 2025 עמדה בסימן ההתמודדות המתמשכת עם השלכות מלחמת התקומה והאתגרים הלאומיים המורכבים שנלוו אליה. עבודת מחלקת חנינות השתלבה במאמץ הלאומי הרחב, תוך מתן מענה למצוקות אנושיות עמוקות ומתן ביטוי להערכה העמוקה כלפי מי שנשאו בנטל הביטחוני והחברתי בשעת חירום זו. המציאות המורכבת דרשה מהמחלקה רגישות מיוחדת, התאמה מושכלת של מדיניות הטיפול בבקשות, ויצירת מתווי חנינה ייחודיים המותאמים לצרכי השעה, וזאת מבלי להתפשר על הסטנדרטים המקצועיים המחייבים.

במסגרת זו, קידמנו והפעלנו שורה של מתווי חנינה ייחודיים שנועדו להקל על אוכלוסיות שנפגעו באופן ישיר או עקיף מן המצב. בין היתר, הורחבה והותאמה מדיניות החנינות עבור חיילי צה"ל ואנשי מערך המילואים, הושם זרקור על צעירים המבקשים לשקם את חייהם, והוענק מענה פרטני למי שנקלעו למצוקה כלכלית קשה בעקבות המלחמה. יוזמות אלו נועדו למטרה ציבורית ברורה של הסרת חסמים המקשים על השתלבותם המלאה של אזרחים בחברה, עידוד הליכי שיקום, ואיזון בין חובת השמירה על החוק לבין צורכי השעה הדחופים של החברה בישראל.

מוסד החנינה הייחודי, הפועל מכוח סמכותו של נשיא המדינה, ממשיך למלא תפקיד חיוני המאזן בעדינות וברגישות בין שלטון החוק, הצדק, החמלה, השיקום והאחריות הציבורית. איזון זה בא לידי ביטוי בכל בקשה ובקשה הנבחנת במחלקה, מתוך הבנה כי מאחורי כל בקשה עומד אדם על מורכבות חייו. המחלקה פועלת ברגישות הנדרשת כדי להבטיח שמידת הרחמים תשלב ידיים עם האינטרס הציבורי הרחב, מבלי לפגוע בעקרונות היסוד של מערכת אכיפת החוק.

אני מבקש להביע הערכה עמוקה לעובדות ולעובדי מחלקת חנינות, בראשות עו"ד לימור גולדנברג-חדד, על עבודתם המקצועית, המסורה והמדוקדקת, המבוצעת לאורך כל השנה. תודה מיוחדת נתונה לבית הנשיא ולגורמים השותפים במערכת אכיפת החוק על שיתוף הפעולה ההדוק והפורה. נמשיך לפעול באחריות למען חיזוקם של ערכי הצדק והחברה בישראל.

ח"כ יריב לוין
סגן ראש הממשלה ושר המשפטים

ברכת מנכ"ל משרד המשפטים

אני מברך על פרסומו של הדו"ח השנתי של מחלקת חנינות לשנת 2025, המציג לציבור את סיכום הפעילות השנתית של היחידה. הנתונים המוצגים בדו"ח מעידים על המשך מגמת הגידול במספר בקשות החנינה שמוגשות למחלקה, זאת בהמשך למגמת הגידול שנרשמה ב-3 השנים האחרונות.

השנה התאפיינה בפעילות מאומצת של המחלקה בהנחת תשתיות ניהוליות והרחבת שיתופי פעולה בין-משרדיים, ובכלל זה הובלת תהליכי הכשרה מיוחדים ומותאמים לגוף המוכשר.

התמודדות המחלקה עם היקפי העבודה הגבוהים, תוך שמירה על רמת מקצועיות, מתאפשרת הודות להתייעלות ארגונית, עבודה מערכתית הדוקה ומבנה מקצועי המותאם למשימות הליבה.
אני מודה למנהלת המחלקה, עו"ד לימור גולדנברג-חדד, לעובדות ולעובדי המחלקה, על מסירותם, מקצועיותם ותרומתם לעבודת משרד המשפטים ולשירות ציבורי איכותי ומהימן.

איתמר דוננפלד
מנכ"ל משרד המשפטים

ברכת מנהלת מחלקת חנינות

הדו״ח השנתי של מחלקת חנינות לשנת 2025 משקף עשייה מקצועית מורכבת ורגישה, מרובת אתגרים ובעלת חשיבות ציבורית עמוקה. הדו"ח מפרט את הנתונים המספריים, את מתווי החנינה הייחודיים שהופעלו, ואת הדרך שבה המחלקה ממלאת את ייעודה בבחינה מדוקדקת של כל בקשה ובקשה המונחת על שולחנה.

מוסד החנינה מקנה ביטוי ייחודי לסמכותו של נשיא המדינה המעוגנת בחוק היסוד, וממלא תפקיד של "שסתום ביטחון" במערכת המשפט. תפקידה של המחלקה אינו לשמש ערכאה שיפוטית נוספת, אלא להפעיל שיקול דעת משפטי ומקצועי רגיש, במקרים ייחודיים, ולאזן בין האינטרס הציבורי הרחב, צורכי הגמול וההרתעה, לבין חובת עשיית הצדק, מידת הרחמים, והתחשבות בנסיבותיהם האישיות והמשפחתיות של המבקשים. פעמים רבות, החנינה ממלאת תפקיד חברתי חשוב - היא מאפשרת להביט אל האדם לא רק דרך עדשת מעשיו בעבר, אלא בפריזמה רחבה יותר, באמצעות השינוי שחולל בחייו ויכולתו להשתלב מחדש בחברה. האיזון העדין בין הדין לבין החסד מנחה את צוות המחלקה בכל חוות דעת מקצועית ומנומקת, המועברת להכרעת שר המשפטים ונשיא המדינה.

במובן זה, עבודת מחלקת חנינות משמשת גשר המחבר בין עבר לעתיד. היא מבקשת שלא למחוק את העבר ולא להתעלם ממנו, אלא לבחון אם לצד האחריות וההכרה בפגיעה - קיימת גם אפשרות ממשית לתיקון, לשיקום ולפתיחת דף חדש. כאשר אדם עבר תהליך שיקום אמיתי ומשמעותי, החנינה עשויה להפחית חסמים ולשמש גשר המאפשר לו לחצות מן העבר אל עתיד של השתלבות בחברה, בתעסוקה, בלימודים, בחיי משפחה ובקהילה - ובכך להפוך את השיקום מתהליך אישי למהלך שיש בו תועלת גם לחברה כולה.

שנת 2025 עמדה בסימן מציאות לאומית מורכבת ומלחמה ממושכת, כזו שהעמיקה משברים קיימים והציבה בפני יחידים, משפחות וקהילות אתגרים כבדים במיוחד. בתקופות כאלה, משברי חיים מקבלים לעיתים עוצמה נוספת: פגיעה כלכלית, מצוקה נפשית, שירות ממושך, אובדן, פינוי, פגיעה במשפחה או התמודדות עם השלכותיה של טראומה. מציאות זו מחייבת את מוסדות המדינה להמשיך ולפעול בנחישות, אך גם ברגישות, בהקשבה וביכולת לראות את האדם ואת נסיבותיו בתוך התמונה הרחבה.

גם במהלך שנת 2025 המשיכה המחלקה בפעילותה במתן מענה למציאות ביטחונית וחברתית מורכבת. במסגרת זו, הפעילה המחלקה במתכונת רחבה את מתווי החנינה הייחודיים, ובהם מתווי ההקלה בקנסות, מתווי מחיקת הרישום הפלילי לחיילים ולמתנדבי השירות הלאומי, ומסלולים ייעודיים לתמיכה באנשי מערך המילואים ובאוכלוסיות שנפגעו באופן ישיר. בלטו במיוחד הנתונים המלמדים על שיתוף פעולה הדוק עם גורמי הביטחון והטיפול, ועל יישומן של יוזמות חדשות ובהן "תכנית בראשית" והשתתפות בוועדות שחרורים מיוחדות ובוועדות טרור. לצד זאת, המחלקה המשיכה לרכז מאמץ מקצועי ניכר בסיוע לטיוב נתונים במסגרת החלטות ממשלה מורכבות הנוגעות לניהול יחסי החוץ והביטחון של המדינה.

הפעילות המקצועית הענפה של המחלקה מביטה קדימה, תוך בניית תשתיות מקצועיות והעמקת שיתופי הפעולה עם גורמי הטיפול, השיקום והאכיפה, כדי להבטיח מענה איכותי ומותאם גם לאתגרי העתיד. השנה האחרונה הניחה תשתית חשובה לפיתוח כלים מקצועיים נוספים, להרחבת ההכשרות לצוותי הטיפול, ולחיזוק הזיקה בין הליך החנינה לבין תהליכי שיקום מעמיקים של מבקשי הבקשות.

אני מבקשת להודות מעומק הלב לסגן ראש הממשלה ושר המשפטים, ח"כ יריב לוין, על האמון והתמיכה הרבה בעבודת המחלקה. תודה למנכ"ל משרד המשפטים, מר איתמר דוננפלד, על קידום התשתיות והגיבוי הניהולי לעבודת המחלקה. תודה מיוחדת נתונה לנשיא המדינה, ליועצת המשפטית לבית הנשיא, עו"ד מיכל צוק ולמחלקת החנינות בבית הנשיא, על עבודה משותפת יוצאת דופן והמחויבות העמוקה לקידום נושאי ליבה בתחום חשוב זה.

תודה עמוקה נתונה לגופים השותפים המרכזיים במערכת אכיפת החוק, בשירות בתי הסוהר, במשטרת ישראל, בפרקליטות המדינה וברשויות הרווחה והשיקום, על שיתוף הפעולה ההדוק המאפשר את קיומו של מוסד חנינה ראוי, מאוזן ורגיש.

העשייה המתוארת בדו"ח זה לא הייתה מתאפשרת ללא מסירותם המקצועית של עובדות ועובדי מחלקת חנינות, שממשיכים לפעול גם בתקופה כה מאתגרת ביושרה, ברגישות ובאחריות ציבורית ראויה לציון, ומתוך מחויבות לערכים של צדק וחמלה לצד שמירה על האינטרס הציבורי. כמו כן, אני מבקשת להוקיר תודה לכל עובדי ועובדות המחלקה על העיסוק במלאכת כתיבת הדו"ח. תודה מיוחדת לעו"ד יעל אלטמן על עריכת הדו"ח ביסודיות, בחוכמה ובמקצועיות רבה שכה מאפיינים אותה.

עו"ד לימור גולדנברג-חדד
מנהלת מחלקת חנינות

על מחלקת חנינות

סמכות החנינה הייחודית של נשיא המדינה מעוגנת בהוראת סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, הקובעת:

"לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם".

ייחודיותה של הסמכות מתאפיינת בשיקול הדעת הרחב הנתון בידי נשיא המדינה. סמכות החנינה מופעלת באופן אינדיבידואלי ובשים לב לנסיבותיו האישיות של המבקש, למעשה שביצע ולנתונים קונקרטיים.

בחלוף למעלה משישה עשורים מאז כינונו של חוק יסוד: נשיא המדינה[1], ניתן לאפיין את השימוש במוסד החנינה במספר קטגוריות מרכזיות:

1

חנינה מטעמי חסד ורחמים

במקרים בהם חל שינוי נסיבות לאחר מתן גזר הדין, למשל במקרים בהם התרחשה החמרה משמעותית במצבו האישי, הרפואי או המשפחתי של אדם.

2

חנינה כאמצעי לעשיית צדק

במסגרתה, סמכות החנינה משמשת מעין "שסתום ביטחון" למערכת המשפט ומופעלת במקרים חריגים. כך, בין היתר, במצב דברים בו עקרון אחידות הענישה המעוגן בחוק העונשין (תיקון 113), התשע"ב-2012 מחייב הטלת עונש מסוים; מקרים בהם הגביל המחוקק את שיקול הדעת השיפוטי (למשל, במסגרת סעיף 56(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, הקובע כי ניתן להאריך תקופת תנאי של עונש מאסר רק פעם אחת); וכן מקרים בהם קבועים עונשי חובה לצד העבירות, כשהיושבים בדין מבטאים את הקושי בגזירת הדין בגדרי מגבלות החוק ומציינים כי ידיהם כבולות, ולעיתים אף מציינים את תקוותם כי הפעלת סמכות החנינה תביא לתוצאה צודקת יותר.

3

חנינה להשגת צדק

המשקפת שינויים משפטיים, חברתיים ומוסריים שהתחוללו בהערכת העבירה וחומרתה, ומצדיקים הקלה מאוחרת בעונש או התייחסות אחרת לרישום הפלילי.

4

חנינה במטרה לקדם אינטרסים חברתיים ציבוריים ומתן מענה למצוקות אקטואליות

כך, במהלך השנים האחרונות נקבעו מתווי חנינה מיוחדים, במסגרתם נעשה שימוש רחב מן הרגיל בחנינה ככלי לקידום אינטרסים חברתיים, כמו עידוד הליכי שיקום ומתן מענה למצוקות כלכליות וחברתיות קשות.

1 ביום ו' בתמוז תשכ"ד, 16 ביוני 1964.

מחלקת חנינות במשרד המשפטים אמונה על בחינת בקשות החנינה לסוגיהן המוגשות לנשיא המדינה וגיבוש חוות דעת מקצועית ומנומקת ביחס לכל בקשה. לצורך כך, פועלת המחלקה לאיסוף המידע הרלוונטי וניתוחו ולפריסת תמונה רחבה ככל הניתן בפני נשיא המדינה אודות הבקשה שבפניו, ובכלל זה, הצגת הנסיבות הפרטניות ומכלול האינטרסים האישיים והציבוריים העומדים על כפות המאזניים, ועריכת האיזון ביניהם. חוות הדעת, אשר נערכות על ידי צוות המחלקה, כוללות "שורה תחתונה", בדמות המלצת המחלקה האם יש מקום להיעתר לבקשה או לדחותה. חוות הדעת מועברות לנשיא המדינה יחד עם עמדת שר המשפטים, ומהוות את התשתית להחלטה הסופית.

סעיף 12 לחוק יסוד: נשיא המדינה קובע כי חתימתו של נשיא המדינה על מסמך רשמי, ובכלל זה חתימתו על כתב חנינה או כתב הקלה בעונש, טעונה חתימת קיום של ראש הממשלה או של שר אחר שהחליטה עליו הממשלה. בהחלטתה מיום 17.04.1949, הסמיכה הממשלה את שר המשפטים לקיים בחתימתו את מסמכיו הרשמיים של הנשיא בענייני חנינה והקלה בעונש[2].

בפסק דין של בית המשפט העליון[3] נקבע כי עקרונות היסוד של המשטר בישראל מחייבים קיומם של הליכי בקרה וביקורת על סמכות החנינה של נשיא המדינה, ואלו מופעלים, הלכה למעשה, באמצעות חתימת הקיום של שר המשפטים.

כבוד הנשיא אגרנט הטעים על מהות מוסד החנינה ועל הדרך בה נבחנות בקשות חנינה, באומרו:

> "... טמונה בחובה של החנינה נימה של סליחה או כפרה ... מידת הרחמים, ולא מידת הדין, היא העולה במחשבתנו כשאנו משווים לנגדנו את העבריין העומד, כשהוא 'מלא עוון', ומפיל תחינתו לחנינה לפני הריבון, שהנהו בבחינת 'מלא רחמים' ... יש להניח כי שר המשפטים עורך חקירה מדוקדקת בכל מסיבות העניין, בטרם הוא מחליט לחזק את יד הנשיא להעניק חנינה".

(בג"ץ 177/50 ראובן נ' יושב ראש וחברי המועצה המשפטית)

הנשיא אגרנט מבטא בדבריו את אופייה הייחודי של סמכות החנינה, אשר נותנת מקום לשיקולים של רחמים, סליחה וכפרה. בהקשר זה, הנשיא אגרנט מדגיש כי החנינה ניתנת מתוך ההבנה שמאחורי מבצע העבירה עומד אדם עם מצוקות ויש להפעיל במקרים המתאימים את מידת הרחמים כלפיו. עוד מציין הנשיא אגרנט את החשיבות של חקירה מדוקדקת שנעשית על ידי שר המשפטים, על מנת לוודא שההמלצה לחנינה נעשית לאחר בדיקה מעמיקה של כלל הנסיבות.

יודגש, כי סמכות החנינה לא מהווה ערכאה נוספת, והיא אינה עוסקת בהערכה מחודשת של העובדות או הראיות שבבסיסו של ההליך הפלילי בו נידון מבקש החנינה. הסמכות מתמקדת אפוא בהיבט הרחמים והסליחה מתוך שיקול דעת משפטי ייחודי שמופעל במקרים חריגים, במשורה ולפנים משורת הדין.

2 הודעה בדבר חתימת קיום לחתימת נשיא המדינה, י"פ תש"ט 248.

3 דנג"ץ 219/90 שר המשפטים נ' ניר זוהר, פ"ד סד(2) 421 (29.11.2010).

תהליך העבודה במחלקת חנינות

בקשת חנינה נפתחת בבית הנשיא ומועברת למחלקת חנינות במשרד המשפטים לשם עריכת חוות דעת ביחס אליה. תהליך הבחינה והטיפול במחלקת חנינות בבקשות החנינה מחולק ל-4 שלבים, כדלקמן[4]:

שלב ראשון

מחלקת חנינות פונה לכלל הגורמים הרלוונטיים לקבלת מידע, מסמכים, עמדות, דו"חות וחוות דעת מקצועיות. בין גורמים אלה נמנים שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל (לרבות גיליונות הרישום הפלילי והתעבורתי), פרקליטות המדינה, נפגעי עבירה במקרים הנדרשים, גורמי רווחה, רשות האכיפה והגבייה ועוד.

שלב שני

לאחר קבלת מלוא המידע הנדרש, עורכי הדין במחלקה עורכים חוות דעת מקיפות ביחס לכל בקשה. לצורך גיבוש חוות הדעת, נבחנות כלל הנסיבות האישיות של המבקש, כמו גם פרטי ההליך המשפטי שהתנהל בעניינו, וכל המידע שהתקבל מכלל הגורמים הרלוונטיים בהתאם לסוג הבקשה.

שלב שלישי

בהתבסס על כל המידע שנאסף, מנהלת מחלקת חנינות מציגה בפני שר המשפטים את חוות הדעת שנערכה ביחס לבקשה, הכוללת את כל השיקולים והנסיבות הרלוונטיות, תוך איזון בין האינטרסים השונים, ומציגה תמונה רחבה וממצה. בחלק האחרון של חוות הדעת, מובאת המלצת המחלקה - האם להמליץ על קבלת הבקשה ובאיזה אופן או לדחותה. לאחר שהוצגה בפני שר המשפטים חוות הדעת, תתקבל החלטתו האם לאמץ את המלצת מחלקת חנינות או שמא להמליץ אחרת.

שלב רביעי

חוות דעת מחלקת חנינות בצירוף עמדת שר המשפטים וכלל מסמכי הבקשה, מועברים לבחינת היועצת המשפטית בבית הנשיא, שם יוצגו בפני נשיא המדינה. על בסיס כלל החומרים שיוצגו בפניו, יקבל נשיא המדינה את החלטתו בנוגע לבקשת החנינה. ככל שהנשיא יחליט להעניק חנינה למבקש, יופק בבית הנשיא כתב הקלה וזה יועבר, באמצעות מנהלת מחלקת חנינות, לאישור שר המשפטים בדרך של חתימתו על כתב ההקלה.

לסיכום, עבודת מחלקת חנינות במשרד המשפטים מהווה נדבך מרכזי בתהליך קבלת ההחלטות ביחס לבקשות החנינה. המחלקה מקפידה לשמור על האיזון העדין שבין השיקולים הציבוריים והפרטניים, תוך שמירה על ערכי הצדק, הרחמים ועקרונות היסוד במערכת המשפט. עבודת מחלקת חנינות נעשית תוך שיתוף פעולה הדוק בין מחלקת חנינות במשרד המשפטים לבין מחלקת חנינות בבית הנשיא.

4 בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה בנושא - הנחיות מספר 4.4000, 4.4001, 4.4002 ו-4.4003.

שיקולי חנינה: איזון בין דין לחסד

רבות מבקשות החנינה מגלמות מצוקות אנושיות מורכבות וציפייה לקבלת סעד של חסד ורחמים. נתונים אלו נשקלים תוך יצירת איזון בין אינטרסים ציבוריים רחבים של גמול והרתעה מחד גיסא, ושיקום וחזרה לחברה מאידך גיסא. בעת בחינת בקשת החנינה, נשקל מגוון שיקולים רחב הכולל בתוכו את נסיבותיו האישיות של המבקש, טובת הציבור, שיקולי גמול ומסר לציבור, פרטי העבירה כמו גם חומרתה ותוצאותיה, עמדת נפגעי העבירה והדו"חות המקצועיים מגורמי הטיפול השונים. כמו כן, נלקחים בחשבון גם שינויים במדיניות הענישה והאכיפה, שינויים באקלים החברתי וכן גורמים נוספים שעשויים להשפיע על ההחלטה הסופית. הליך זה מתבצע בזהירות רבה, תוך הקפדה על כללים ונהלים, ונעשה בו שימוש אך ורק בנסיבות חריגות ומיוחדות.

כפי שנקבע בפסיקת בית המשפט העליון:

"סמכות החנינה היא ייחודית ומיוחדת. היא אינה מופעלת בהתאם לכללים נוקשים, ומרכיב שיקול הדעת בה מרכזי. בהפעלה של סמכות החנינה מתערבבים זה בזה שיקולי חסד ורחמים שטמון בהם יסוד של סליחה ומחילה לצד שיקולים הנוגעים לטובת הציבור בכללותו"

(דנג"ץ 219/09 שר המשפטים נ' ניר זוהר)

סוגי בקשות החנינה

להלן סוגי בקשות החנינה בהן מטפלת מחלקת חנינות:

הקלה בעונשי מאסר בפועל (הן מאחורי סורג ובריח והן בדרך של עבודות שירות).

הקלה בעונש מאסר על תנאי.

קיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה של רישום פלילי, לפי הוראות סעיף 25 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019.

קציבת עונש מאסר עולם או הקלה נוספת בעונש מאסר קצוב, לפי הוראות חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001.

הקלה בקנסות תעבורתיים, פליליים ומנהליים.

הקלה בעונש פסילת רישיון נהיגה.

הקלה בעונשי צו שירות לתועלת הציבור (של"צ).

הקלה באמצעי משמעת המוטלים על בעלי מקצועות מוסדרים, לפי הוראות חוק הקלה באמצעי משמעת המוטלים על בעלי מקצועות מוסדרים, התשע"ז-2017.

יובהר, כי אין בסמכות נשיא המדינה לטפל בבקשות מהסוגים הבאים:

- בקשה לביטול רישום משטרתי של תיקים סגורים.
- בקשה למחיקת רישום של תיקים הממתינים לבירור דין (תיקי מב"ד).
- בקשה לחנינה מעונש שהוטל על ידי בית משפט צבאי, מכוח הצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009.
- בקשה להקלה באמצעי משמעת שהוטלו על מי שאינו בעל מקצוע המוסדר לפי חיקוק מסדיר, שמפורט בתוספת לחוק הקלה באמצעי משמעת המוטלים על בעלי מקצועות מוסדרים, התשע"ז-2017.
- בקשת אסיר לשחרור על תנאי ממאסר בתום ריצוי תקופת שני-שלישים מתקופת מאסרו.
- בקשה הנוגעת לתנאי כליאה של אסיר, לרבות בקשה למתן חופשה.
- בקשה להקלה בפסילה מנהלית של רישיון נהיגה שהוטלה על ידי משרד התחבורה בגין צבירת נקודות חובה לנהג.
- בקשה להתערבות בהליכים משפטיים שונים.
- בקשה להקלה בחובות אזרחיים או בהליכי הוצאה לפועל.

תחומי פעילות נוספים במחלקת חנינות

לצד עיסוקי הליבה, מחלקת חנינות אחראית גם על תחומים נוספים, בהם:

חברות בוועדת שחרורים מיוחדת - קציבה לפי חוק שחרור על-תנאי ממאסר, תשס"א-2001.

חברות בוועדת טרור, לפי חוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016.

חברות בוועדת שחרורים מיוחדת - לפי תיקון 257 לחוק הביטוח הלאומי.

הפעלת תכנית סנ"ה לנפגעי עבירות המתה לפי החלטת ממשלה מס' 936.

גיבוש המלצות לתעודות הוקרה בתחום טוהר המידות - לפי החוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור, התשנ"ב-1992.

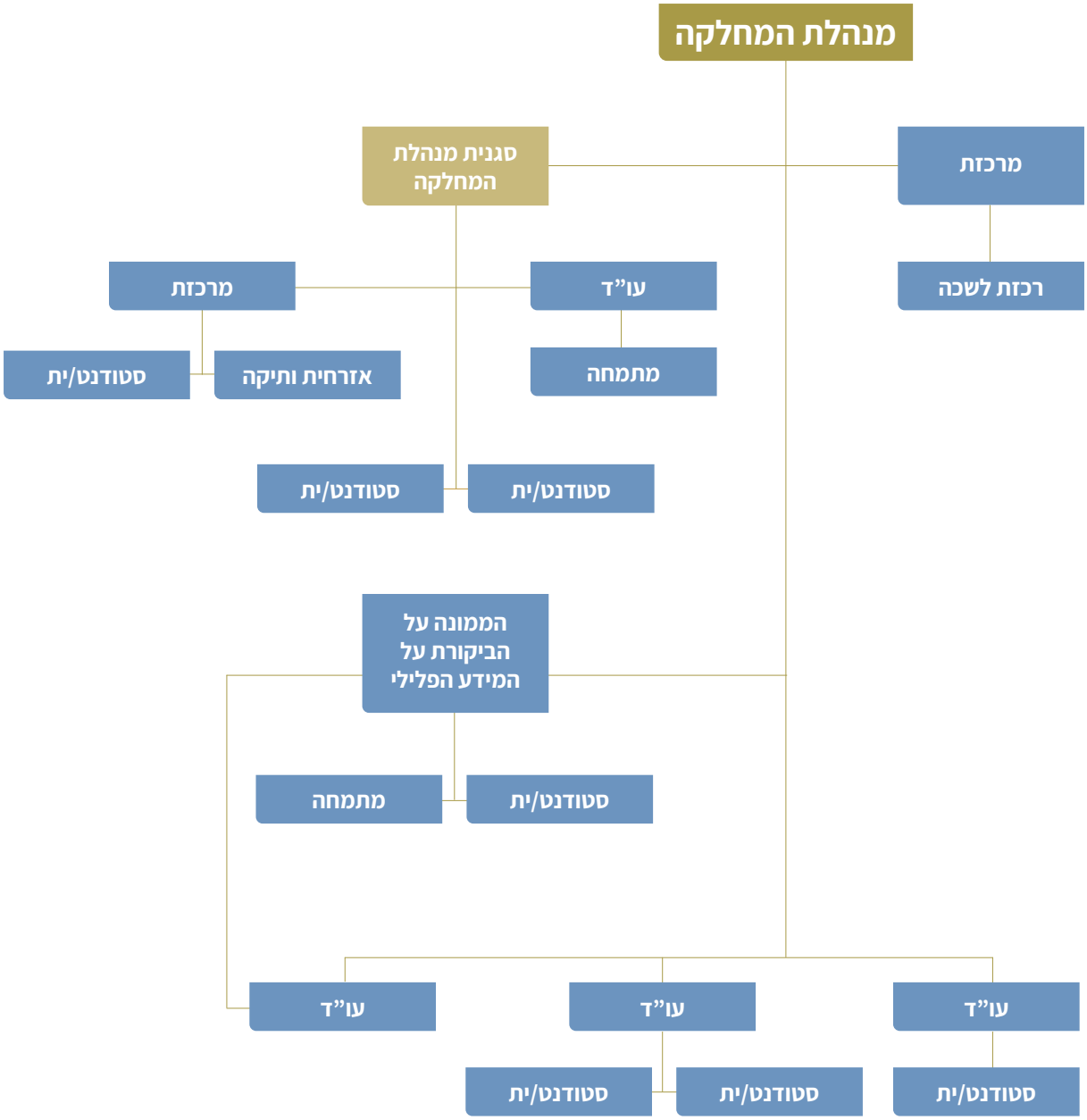
יחידת הממונה על הביקורת על המידע הפלילי, שהוקמה במחלקה בעקבות תיקון חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, תשע"ט-2019. יחידת הביקורת מבצעת את משימותיה הייעודיות בהתאם לחוק, ופועלת בסינרגיה ובשיתוף פעולה מלא עם גורמי מחלקת חנינות.

סיוע לממשלת ישראל לקראת שחרור אסירים מטעמים של ניהול יחסי החוץ של המדינה ובטחונה.

פירוט נוסף יובא בהמשך הדו"ח.

המבנה הארגוני במחלקה

מחלקת חנינות מונה כיום 20 עובדות ועובדים, כדלקמן:

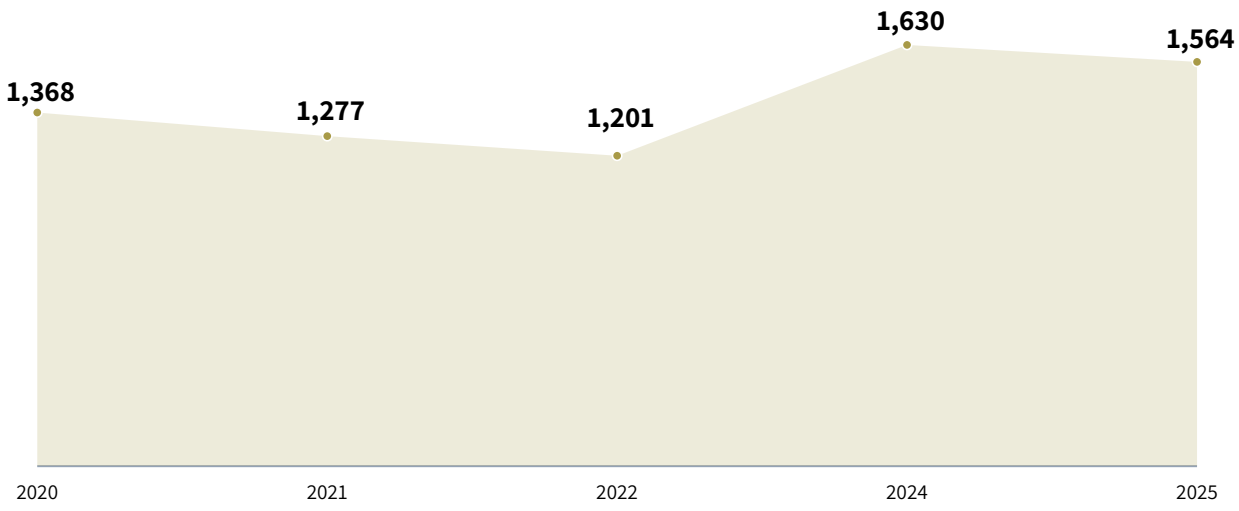

נתונים אודות פעילות מחלקת חנינות בשנת 2025

במהלך שנת 2025 נפתחו במחלקת חנינות **1,564 בקשות חנינה**. נתוני המחלקה בשלוש השנים האחרונות מצביעים בבירור על גידול משמעותי ומתמשך של כ-30% במספר בקשות החנינה שנפתחו בבית הנשיא ושהועברו לטיפול מחלקת חנינות במשרד המשפטים.

מגמת הגידול נובעת, בין היתר, מהתמשכות מלחמת חרבות ברזל, התארכות מצב החירום, ובהלימה לכך - הצורך הציבורי וצו השעה בהארכת תוקפם של מתווי החנינות הייחודיים עליהם הכריזו נשיא המדינה ושר המשפטים עם פרוץ המלחמה ובמהלכה. מתווי החנינות רחבי ההיקף הוכרזו במטרה להקל על התמודדות אזרחי ישראל עם השלכות המלחמה, ולהוקיר את מי שתרמו תרומה ייחודית בשעה זו לחברה הישראלית. מתווים אלו המשיכו לעמוד בתוקפם גם בשנת 2025, ועודדו אזרחים ואזרחיות רבים לפנות לקבלת סיוע ומזור באמצעות כלי החנינה (פירוט נוסף בנושא יובא בפרק "סיכום פעילות מחלקת חנינות בתקופת מלחמת חרבות ברזל").

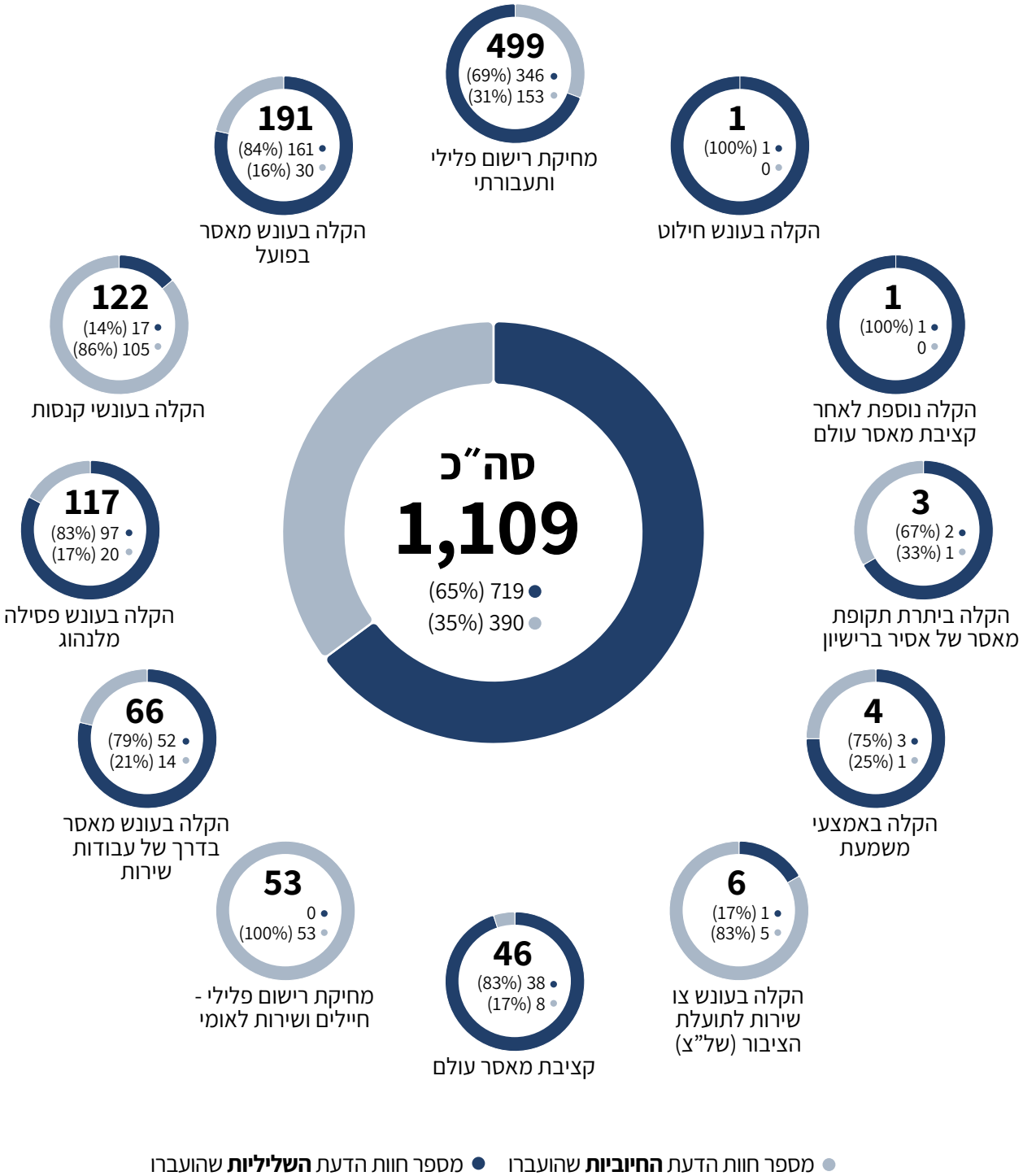
מספר בקשות החנינה שנפתחו במחלקת חנינות בשנים 2020-2025

מספר הבקשות שנפתחו במחלקת חנינות בשנת 2025 לפי סוג הבקשה העיקרי

סוג בקשה עיקרי	מספר הבקשות שנפתחו	שיעור הבקשות מכלל הבקשות שנפתחו
מחיקת רישום פלילי ותעבורתי	769	49.2%
הקלה בעונש מאסר בפועל	244	15.6%
הקלה בעונש פסילה מלנהוג	204	13%
הקלה בעונשי קנסות	135	8.6%
הקלה בעונש מאסר בדרך של עבודות שירות	73	4.7%
מחיקת רישום פלילי - חיילים ושירות לאומי	57	3.6%
קציבת מאסר עולם	56	3.6%
הקלה בעונש צו שירות לתועלת הציבור (של"צ)	7	0.45%
פניית נפגע עבירה (ללא קשר לבקשת מבקש החנינה)	7	0.45%
הקלה באמצעי משמעת	6	0.4%
הקלה נוספת לאחר קציבת מאסר עולם	4	0.3%
אחר (למשל, הקלה בתנאי אסיר ברישיון)	2	0.1%
סה"כ	**1,564**	

מספר חוות הדעת שהועברו[5] בשנת 2025 לנשיא המדינה לפי סוג הבקשה העיקרי וההמלצה

5 חלק מחוות הדעת שהועברו לנשיא המדינה בשנת 2025 הן ביחס לבקשות חנינה שנפתחו בשנים קודמות.

פילוח בקשות החנינה אשר טופלו[6] במחלקה בשנת 2025 על פי סוגן מעלה כי גם השנה, **חלק הארי של הבקשות היה מסוג מחיקת רישום פלילי (49.8%, מתוכן כ-10% בקשות מטעם חיילים ומתנדבי השירות הלאומי) וכשישית (17.2%) מהבקשות עסקו בהקלה בעונשי מאסר**. בקשות להקלה בעונשי קנסות שמרו על חלקן היחסי בקרב כלל חוות הדעת שהועברו לנשיא המדינה גם השנה, והיוו 11% מכלל הבקשות שטופלו. בקשות להקלה בעונשי פסילת רישיון נהיגה היוו 10.6% מתוכן. יתר הבקשות עסקו בהקלות בעונשים אחרים, וכן בתחום קציבת מאסרי עולם והקלה בעונשי מאסר עולם שנקצבו.

מבין חוות הדעת שהועברו מטעם מחלקת חנינות לנשיא המדינה בשנת 2025, **35% מהן היו חיוביות בהן הומלץ על מתן חנינה.**

שיעור חוות הדעת החיוביות בבקשות <u>להקלה במאסר</u> הינו 16%. חוות הדעת החיוביות התבססו בעיקרן על נסיבות אישיות או משפחתיות ייחודיות הקשורות להשלכות המלחמה, כגון מצב רפואי-נפשי מורכב.

ב-31% מהבקשות <u>למחיקת רישום פלילי ותעבורתי</u> הועברו חוות דעת חיוביות.
ככלל, המלצה לקיצור התיישנות או מחיקת רישום פלילי תינתן בחלוף זמן ממועד ההרשעה, תוך התייחסות לשיקום שעבר המורשע בדין בזמן זה והחסם שמציב בפניו הרישום הפלילי, בנוסף לשיקולים אחרים דוגמת חומרת המעשים, הישנותם, שיקולי הרתעה, הנזק שנגרם לנפגעי העבירה, אינטרסים ציבוריים, התחשבות בנסיבות ייחודיות שנוצרו עקב השלכות אירועי שנות המלחמה האחרונות (בקשות רבות לגיוס למילואים, לקבלת רישיון לנשיאת נשק ועוד).

שיעור חוות הדעת החיוביות בבקשות <u>מחיקת רישום פלילי לחיילים ולמתנדבי השירות הלאומי</u>, בקשות בהן הופעל שיקול דעת מיוחד לאור שירותם ותרומתם למדינה בתפקידם ושיקומם הייחודי, **עמד על 100%**.
מגמה יציבה זו הינה חריגה וייחודית מאוד ביחס לשאר סוגי בקשות החנינה, ויש בה כדי להעיד על תהליך הכנה איכותי ומשמעותי שאותו עוברים מגישי הבקשות בצה"ל ובשירות הלאומי טרם שבקשותיהם מועברות לבית הנשיא ונשלחות לבחינתה של מחלקת חנינות במשרד המשפטים. תהליך זה משפיע על זהותם של מבקשי הבקשות שבקשותיהם נבחנות במחלקה - חיילים, חיילות, מתנדבי ומתנדבות השירות הלאומי, אשר ביצעו תהליך שיקומי יוצא דופן באיכותו ובעומקו, ולפיכך ראויים לחנינה בטרם ייצאו אל חיי האזרחות.

ב-86% מהבקשות <u>להקלה בעונשי קנסות</u> הועברה חוות דעת חיובית. שיעור ההיענות החיובי מבטא התחשבות בחייבים שניסו לפרוע את חובם באמצעות הסדר מול המרכז לגביית קנסות, לא הצליחו לפרוע את החוב במלואו לאור החמרה בנסיבותיהם, ואשר לא המשיכו לבצע עבירות בשנים האחרונות. כמו כן, שיעור זה מבטא התחשבות בחייבים על רקע אירועי השעה במדינת ישראל - פרוץ מלחמת חרבות ברזל והמבצעים לאחר מכן, גיוסם של רבים לשירות מילואים ממושך, פינויים של תושבים רבים מבתיהם ואובדן הכנסות או מקומות עבודה כתוצאה מכך. כמו כן, ניתן לייחס את המשך שיעור ההיענות החיובי הגבוה בבקשות מסוג זה גם **למתווה החנינה המיוחד להקלה בקנסות - מלחמת חרבות ברזל,** עליו הכריזו נשיא המדינה ושר המשפטים אשר עודד רבים מאותן אוכלוסיות, עליהן פורט לעיל, לפנות לקבלת סיוע בשעת מצוקה זו. פירוט נוסף ביחס למתווה זה יובאו בהמשך הדו"ח.

6 חלק מבקשות החנינה שטופלו במחלקה בשנת 2025 הן בקשות חנינה שנפתחו בשנים קודמות.

שיעור חוות הדעת החיוביות בבקשות **הקלה בעונש פסילה מלנהוג עומד על 17%.** נזכיר, כי שיעור חוות הדעת החיוביות בבקשות הקלה בעונש פסילה מלנהוג **נמוך מטבעו.** עונשי פסילה מוטלים בדרך כלל על נהגים שעברו עבירות חמורות בתחום התעבורה או על נהגים השבים ומבצעים עבירות בנהיגתם, ונוכח מסוכנותם והצורך להרתיעם מהישנות המעשים החליטו הערכאות השיפוטיות להרחיק מן הכביש. בנסיבות אלה, ונוכח התופעה הרווחת והמדאיגה של תאונות הדרכים המרובות בישראל, תינתן הקלה בעונש פסילה רק בנסיבות חריגות וקיצוניות ביותר. במקרים המתאימים, הקלה בעונש פסילה יכולה להיעשות באופן של סיווג הפסילה, כך שמבקש החנינה יוכל לנהוג בימים ובשעות מסוימות, לצרכים מסוימים (כגון הגעה לטיפולים רפואיים במקרים מיוחדים).

הכשרות והרצאות שהועברו על ידי עובדי ועובדות מחלקת חנינות בשנת 2025

- לקראת השקת "תכנית בראשית", התקיימה במהלך שנת 2025 סדרת ימי הכשרה לצוותי הרשות לשיקום האסיר, מחלקת חנינות במשרד המשפטים והמחלקה המשפטית בבית הנשיא, לצורך היכרות עם התכנים המקצועיים הרלוונטיים וגיבוש שפה מקצועית משותפת. לאחר מכן, החל יישום התכנית (פירוט נוסף יובא בפרק הבא)
- יום הכשרה בנושא "חנינות ושירות המבחן למבוגרים", לצוותי מחלקת חנינות במשרד המשפטים, המחלקה המשפטית בבית הנשיא ושירות המבחן למבוגרים (פברואר 2025)
- כנסים ייעודיים לעידוד הגשת בקשות במסגרת מתווה מחיקת רישום פלילי לבני החברה האתיופית, בשיתוף עם המחלקה המשפטית בבית הנשיא ומשטרת ישראל (אוגוסט ואוקטובר 2025)
- "מן המצר אל העתיד" - כנס החנינות השנתי בשיתוף בית הנשיא (ספטמבר 2025)
- הרצאה לצוותי בתי המשפט הקהילתיים בנושא "חנינות ותעבורה", בשיתוף עם בית הנשיא (אוקטובר 2025)
- השתתפות בפאנל בנושא "אתגרי המשפט בעקבות מלחמת חרבות ברזל" במסגרת יום עיון של המכון להכשרה משפטית במשרד המשפטים (אוקטובר 2025)
- הצגת פעילות המחלקה למנכ"ל משרד המשפטים (דצמבר 2025)

הובלת מחקרים בתחום החנינות

במסגרת פעילות מחלקת חנינות ומתוך מטרה לבחון באופן רחב את השימוש בכלי החנינה השונים ולטייב את השירות המוענק למבקשי החנינה, פועלת המחלקה בשנים האחרונות לקידום מחקרים בתחום החנינות, יחד עם מחלקת המחקר בחטיבת תכנון, מדיניות ואסטרטגיה במשרד המשפטים. זאת, מתוך מדיניות הרואה ערך וחשיבות בבחינת איכות שיקול הדעת ותהליך קבלת ההחלטות בעולמות החנינה.

בשנת 2024 השלימו מחלקת חנינות ומחלקת המחקר, **מחקר בנושא הערכת רצידיביזם ביחס למבקשי חנינה שפנו בבקשה למחיקת הרישום פלילי**. בהמשך לממצאי המחקר שפורסמו בדו"ח השנתי אשתקד, בוחנת מחלקת חנינות קידום מחקר המשך בנושא השפעות הרישום הפלילי ומחיקתו בקרב מבקשי חנינה בהיבטי חיים שונים דוגמת תעסוקה, השכלה וכושר השתכרות.

בנוסף, במהלך שנת 2025 וכחלק משלים נוסף למחקר הקודם, יזמה מחלקת חנינות בשיתוף מחלקת המחקר במשרד, מחקר משווה הבוחן את המנגנונים והכלים השונים למתן חנינה בתחום מחיקת רישום פלילי במדינות שונות בעולם. המחקר נערך על ידי חברת הייעוץ והמחקר Lexidale, ובשלב זה תוצאותיו מצויות בתהליך עיבוד על ידי הגורמים הרלוונטיים.

מסלולים ומתווי חנינה מיוחדים פעילים בשנת 2025

נשיאי המדינה ושרי המשפטים לדורותיהם החליטו במהלך השנים על מדיניות ומתווי חנינה מיוחדים. בכל אחד מאלו, מוחל סט שיקולים ואיזונים שונה במעט מזה שמוחל בבקשת חנינה שנבחנת באופן "רגיל". זאת, במטרה להתאים מענה הולם לסוגיה או אוכלוסייה ייחודית ולצרכי השעה. מתווים אלו, אשר גובשו על ידי נשיאי המדינה ושרי המשפטים לאורך השנים, קוראים להגשת בקשות חנינה מסוגים שונים, הנוגעות לסוגיה אותה זיהו כמצריכה מענה פרטני, ובכך הם מבקשים לייצר לה מענה מותאם.

הבקשות המוגשות תחת מתווה מסוים, מסווגות בבית הנשיא ובמחלקת חנינות במשרד המשפטים תחת שם המתווה, וביחס לכל בקשה ובקשה מתבצעת בדיקה פרטנית בנוגע לכל מקרה ולנסיבותיו הייחודיות. כמו כן, בעת כתיבת ההמלצה, נשקלים גם השיקולים הייחודיים שהובילו לפרסום המתווה, ולעיתים האיזונים בין השיקולים השונים משתנים בהתאם לכך. לבסוף, המחלקה מעבירה המלצות מפורטות, שבסופן הכרעה בעד או נגד חנינה.

בעמודים הבאים יובא פירוט אודות המסלולים ומתווי החנינה המיוחדים שהיו פעילים במהלך שנת 2025.

מחיקת רישום פלילי לחיילי וחיילות צה"ל (קח"ר – קצין חינוך ראשי) ולמתנדבי השירות הלאומי

מתווים אלו פועלים מזה מספר שנים, ונועדו לתת מענה לצעירים אשר השלימו שירות צבאי או שירות לאומי בהצלחה, ומבקשים לקראת שחרורם למחוק את הרישום הפלילי הקיים לחובתם בגין עבירות שביצעו בתקופה שלפני השירות בנערותם. זאת, על מנת להעניק להם שוויון הזדמנויות מלא עם יציאתם לחיים האזרחיים, ולאחר שהוכיחו כי שינו את דרכיהם ועברו הליך שיקום משמעותי. במסגרת זאת, מבקש החנינה המשרת בצה"ל יפנה אל קצינ/ת הרישום הפלילי בצה"ל או למשרד הת"ש או החינוך ביחידתו; ומבקש החנינה המשרת בשירות הלאומי יפנה בבקשה לרשות השירות הלאומי-אזרחי באמצעות הרכז הישיר במסגרת בה הוא משרת או באמצעות מחלקת פניות הציבור ברשות השירות הלאומי-אזרחי. לאחר מכן, עם סיום איסוף כלל החומרים הרלוונטיים, יופיע המבקש בפני ועדה פנים ארגונית צה"לית בראשות קצין החינוך והנוער הראשי (או בפני וועדה מקבילה ברשות השירות הלאומי-אזרחי). הוועדה תבחן את עניינו ונסיבותיו האישיות, את השירות שביצע ותעביר המלצתה למחלקת חנינות – אשר תבחן את כלל הנתונים ותכין את חוות דעתה לשר המשפטים ולנשיא המדינה.

למידע נוסף אודות מתווה מחיקת רישום פלילי לחיילי וחיילות צה"ל – לחצו **כאן**
למידע נוסף אודות מתווה מחיקת רישום פלילי למתנדבי השירות הלאומי-אזרחי – לחצו **כאן**

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

מ׳, בשנות ה-20 לחייו, פנה בבקשה לקיצור תקופת המחיקה החלה על רישום פלילי ללא הרשעה הנזקף לחובתו, בגין עבירה של נשיאה והובלת נשק בלא רשות על פי דין. כקטין, נסע מ' עם אדם בגיר כשהוא נושא על גופו אקדח, מחסנית ושני כדורים, והשניים נעצרו לאחר מרדף משטרתי. בגזר הדין הובאה התרשמותו החיובית של שירות המבחן, לפיה מדובר בצעיר בעל כוחות חיוביים, יכולת לקבל אחריות והשקעה משמעותית בהליך הטיפולי.

בבקשת החנינה תואר כי מ׳ עבר כברת דרך משמעותית מאז אירוע העבירה. החל מנער שחווה קשיי הסתגלות והתדרדרות למסלול עברייני - לצעיר שלקח אחריות על מעשיו, השלים הליך טיפולי ושיקומי, התגייס לשירות צבאי קרבי, הצטיין בשירותו והמשיך לתרום גם בתקופת מלחמת חרבות ברזל.

לוועדת קח״ר (קצין חינוך ראשי) בצה"ל הוגשו מסמכים והמלצות רבות שתיארו תהליך תיקון עמוק, התמדה, בגרות ואחריות, והוועדה התרשמה ממנו מאוד והמליצה לקצר את תקופת המחיקה. מחלקת חנינות אימצה את המלצת הוועדה, והמליצה להיענות לבקשה ולקצר את תקופת מחיקת הרישום כך שתסתיים לאלתר.

יצוין כי לדאבון הלב, מפקדו של מ', אשר תמך בו בתהליך החנינה, נפל זמן קצר לאחר מכן במלחמת חרבות ברזל. כאות הערכה וכבוד, הוזמנו אמותיהם של מ' ושל מפקדו להשתתף בכנס מיוחד שהתקיים בבית הנשיא בנושא "חנינות בצל המלחמה".

דרך עניינו של מ', נוכל לספק **הצצה לביטוייה של תקופת המלחמה גם בתחום החנינה**. פירוט נרחב בנושא יובא בפרק הבא, אשר יעסוק בפעילות מחלקת חנינות בתקופת מלחמת חרבות ברזל. אולם כעת, בנקודה זו, נבקש להרחיב מעט את היריעה בעניינם של מ' ומפקדו - סרן רעי בירן ז"ל.

התמונה באדיבות משפחת בירן

סרן רעי בירן ז"ל

בנם של תהל ודובב יחזקאל. נולד ביום י' בשבט תשס"ד (02.02.2004), גדל ביישוב הקהילתי תמרת שבעמק יזרעאל ובהמשך ביישוב שורשים שבגליל.

ביום 17.08.2022 רעי התגייס לצה"ל ושירת כלוחם בסיירת גולני. בהמשך עבר קורס קצינים, היה קצין מוערך ובעל תודעת שליחות, שנסך ביטחון בכל סובביו, פקודים ומפקדים כאחד. את חייליו הנהיג באכפתיות ושילב בין דרישה למקצוענות בלתי מתפשרת מהם לצד חיוך, רגישות ודאגה לרווחתם. הוא ראה בכל פקוד אדם שלם, בעל חלומות, פחדים ותקוות ופעל מתוך אמונה שכוחה של קבוצה מלוכדת רב מסכום היחידים שבה.

רעי נטל חלק פעיל במלחמת חרבות ברזל, כלוחם שהמוטיבציה שהנחתה אותו הייתה להגן ככל יכולתו על המדינה. מטרת החזרת החטופים עמדה לנגד עיניו בכל עת. דקות ספורות לפני יציאתו לפעולתו האחרונה, תלש רעי את הדרגות מכתפיו ואמר לחייליו בחיוך: "טוב להיות חפ"ש עייף מאשר עם דרגות על הכתף - אנחנו יחד בדבר הזה". הם צחקו, ויצאו אחריו.

ביום 10.07.2025 כוח של סיירת גולני שפעל בחאן יונס נכנס למבנה החשוד כתשתית טרור. במהלך מיקוש המבנה אירע פיצוץ, שממנו נהרג מפקד הצוות, רעי.

סגן רעי בירן נפל בקרב ביום ט"ו בתמוז תשפ"ה (10.07.2025). בן עשרים ואחת בנופלו. הוא הובא למנוחות בחלקה הצבאית בבית העלמין בנהלל. הותיר אחריו הורים, אח ואחות. לאחר נפילתו הועלה לדרגת סרן.

תהל, אמו של סרן רעי ז"ל, שיתפה כי בנה כתב את מכתב ההמלצה עבור מ' במהלך אירועי המלחמה, בעת ששהה יחד עם חייליו בפעילות מבצעית ברצועת עזה. זאת ועוד, שיתפה כי לאחר ש-מ' התבשר אודות קבלת בקשתו ועל מחיקת רישומו הפלילי, ביקש הוא "לסגור מעגל" ולפקד בבסיס חוות השומר - שם גם הרצו יחד, מ' ותהל, לחיילים על סיפורו האישי של רעי ז"ל.

מכתב המלצה למחיקת רישום פלילי – [redacted]

אני רעי בירן מספר אישי [redacted] מפקד צוות בסיירת גולני,
מבקש בזאת להמליץ בחום על מחיקת הרישום הפלילי של הלוחם [redacted]

את [redacted] אני מלווה עוד מהיותי מפקד כיתה (מ"כ) שלו, ולימים חזרתי לפקד עליו כמפקד צוות לאחר שסיימתי את מסלול הקצונה. לאורך כל תקופת השירות שלנו יחד, [redacted] הפגין שימי משמעותי ועמוק, כזה שלא מותיר מקום לספק בנוגע למחויבותו לשירות, לחבריו לצוות ולערכים שמובילים את צה"ל.

[redacted] מגיע מרקע לא פשוט – עברו כולל שהיה במוסדות כמו [redacted] – אך הוא בחר שלא לתת לעברו להכתיב את עתידו. להפך, הוא הלך למכינת [redacted] לאחר מכן התגייס לחטיבת גולני, עבר גיבוש לסיירת, והפך להיות לוחם מהמעלה הראשונה. מדובר בלוחם שמוגע מתוך תחושת שליחות עמוקה, מסירות אין-סופית ורצון עז לתרום ולהשתפר.

מעבר ליכולותיו המקצועיות כלוחם, [redacted] הוא בעל תכונות חברתיות וערכיות יוצאות דופן – הוא מנהיג חברתי בתוך הצוות, עוזר לסובבים אותו, מהווה דוגמה אישית, ותמיד נכון להושיט יד בעת הצורך. התרשמתי לא אחת מהיכולת שלו לגשר, להכיל ולהרים את רוח הצוות גם ברגעים קשים במיוחד.

אני מאמין בכל ליבי כי [redacted] הוא דוגמה לאדם שעשה שינוי אמיתי בחייו, ועל כן, אני רואה במחיקת הרישום הפלילי שלו לא רק צעד מוצדק, אלא גם כזה שיאפשר לו להמשיך במסלול חיובי וערכי כפי שהוא עושה עד כה.

בברכה,
סגן רעי בירן
מפקד צוות
סיירת גולני

מכתב ההמלצה שכתב סרן רעי בירן ז"ל עבור מ'

מדיניות חנינות לשנת ה-75 לעצמאות מדינת ישראל (שהוארכה לתקופה נוספת)

במסגרת המדיניות האמורה, צוין כי השימוש בסמכות החנינה יהיה רחב מן הרגיל ויינתן משקל מיוחד לנסיבות אישיות ומשפחתיות ולתהליכי שיקום של מבקשי חנינה בני 75 ומעלה, של בגירים-צעירים שנדונו בפלילים בהיותם קטינים ועלו על דרך הישר, של נכי צה"ל ומערכות הביטחון, לרבות נפגעי פוסט טראומה ומי שתרמו תרומה ייחודית לביטחון המדינה.

למידע נוסף אודות המדיניות– לחצו **כאן**

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

ר', בשנות ה־50 לחייו, נשוי ואב לילדים, פנה בבקשה לקיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה החלות על הרשעתו בעבירה של אחריות נושא משרה. לפי המתואר, בעת שכיהן בתפקיד ניהולי בכיר בחברה מסחרית, הפר חובת פיקוח שהייתה מוטלת עליו ולא מנע היווצרותו של הסדר כובל בין החברה לבין חברה אחרת. עם זאת, נקבע כי אחריותו מצויה ברף נמוך - לא יוחסה לו מודעות להסדר הכובל, הוכח כי נקט פעולות לקידום תחרות, קבע נהלים וקיים בקרה, אך לא הצליח להוכיח שעשה כל שניתן כדי למנוע את העבירה. ר' הודה בהזדמנות הראשונה, קיבל אחריות על ביצוע העבירה ואף סיים את תפקידו בעקבות הפרשה, בה נקבע כי חלקו היחסי היה קטן ביחס לאחרים שהורשעו באותה פרשה.

בבקשת החנינה ובנספחיה תואר ר' כאדם שתרם למדינה לאורך עשרות שנים במהלך שירותו הצבאי המשמעותי, בתפקידי פיקוד ומטה שונים. הוא נפצע באורח קשה בקרב במהלך מלחמת לבנון השנייה, והוכר כנכה צה"ל לצמיתות. חרף פציעתו, נכותו וגילו, המשיך להתנדב לשירות מילואים ואף ביצע שירות ממושך גם בתקופת מלחמת חרבות ברזל. לצד שירותו הצבאי, תוארה גם עשייה אזרחית וחברתית עקבית - סיוע לחיילים ולמשפחות פצועים, מעורבות בגיוס תמיכה ומשאבים, תרומות אישיות ופעילות מתמשכת למען ילדים עם צרכים מיוחדים.

בשים לב לנסיבות העבירה ולתרומתו הממושכת ורבת השנים של ר', הומלץ להיענות לבקשה באופן מלא ולקצר את תקופות ההתיישנות והמחיקה כך שיסתיימו לאלתר.

מתווה מחיקת רישום פלילי לבני החברה האתיופית

לאחר פרסום דו"ח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה בשנת 2018, בו תוארה תופעה של יחס מפלה כלפי בני העדה האתיופית מצד הממסד בתחומים שונים וביניהם בתחום אכיפת החוק, פורסם מתווה הקורא ליוצאי אתיופיה להגיש בקשות למחיקת מרשם פלילי. מתווה זה נועד להשלים תהליך של תיקון ואיחוי קרעים, וכן חיזוק האמון בין יוצאי אתיופיה לרשויות האכיפה והמשפט, ומבטא את האמונה בתרומה הגדולה של צעירים אלו לחברה הישראלית כולה. המתווה מיועד לקטינים וצעירים בני העדה האתיופית, אשר נשפטו בעבר בגין עבירות של הפרת הסדר הציבורי ולא הוטל בגינן עונש של מאסר בפועל.

למידע נוסף אודות מתווה זה - לחצו **כאן**

בהמשך ובהשלמה לכך, יצוין כי ביום 18.07.2024 אושרה הצעת החוק למחיקת רישום פלילי ומשטרתי ליוצאי אתיופיה. הצעת החוק באה על רקע דו"ח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה[7] ודו"ח מבקר המדינה,[8] מהם עלה כי מספר התיקים הפליליים וכתבי האישום נגד יוצאי אתיופיה גבוה באופן משמעותי משיעורם באוכלוסייה; ובמיוחד בקרב צעירים שנכנסים למעגל העבריינות בעקבות פתיחת התיקים.

מטרת החוק היא להסיר את הכתם שדבק ברישומם ולאפשר את השתלבותם בחברה. החוק החדש קובע כי בעבירות מסוימות של הפרת הסדר הציבורי יימחק פרט הרישום מהמרשם הפלילי או מהמרשם המשטרתי אם לא הוטל על האדם מאסר ומדובר בעבירה יחידה שבוצעה לפני סוף שנת 2020. לבסוף, החוק, כפי שהתקבל, התייחס רק לעניין מחיקת הרישום הפלילי. המחיקה תבוצע באופן אוטומטי על ידי משטרת ישראל וזאת ללא צורך בפניה יזומה מצדו של בעל הרישום. כמו כן, ישנן עבירות שאינן כלולות בחוק זה, אך עדיין ניתן לבקש למחוק את הרישום הפלילי בגינן באמצעות בקשה לחנינה מנשיא המדינה. מחלקת חנינות לקחה חלק בדיונים בכנסת ובמשרד המשפטים, וסייעה רבות לדיוק הצעת החוק בהתאם לניסיון המצטבר מעבודת המחלקה במסגרת מתווה החנינה לבני החברה האתיופית.

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

צ׳, בשנות ה-20 לחייו, הורשע בעבירות של הפרעה לשוטר, התפרצות למקום מגורים וקשירת קשר לביצוע פשע. מאז חלפו מספר שנים בהן מ׳ נישא, הקים משפחה, התרחק מעולם הפלילים וביקש להתקדם מקצועית, אך רישומו הפלילי מנע ממנו את האפשרות להתקבל למשרות מסוימות. נוכח האתגרים החברתיים עליהם עומד המתווה לבני החברה האתיופית, וכן נסיבותיו האישיות של צ', כמו גם העובדה שעלה על דרך המלך, הומלץ לקצר את תקופת המחיקה כך שתסתיים כעת.

7 הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, דוח מסכם – יולי 2016

8 התנהלות גורמי האכיפה אל מול יוצאי אתיופיה, מבקר המדינה, דו"ח שנתי 72א – חלק ראשון, התשפ"א – 2021

מתווה מיוחד למחיקת רישום פלילי ועידוד היציאה ממעגל הזנות

כמהלך משלים לחוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה ותיקון חקיקה), התשע"ט-2019, לטובת הרחבת דרכי הטיפול והשיקום לאוכלוסיות בזנות, ומתוך רצון לעודד יציאה ממעגל הזנות ולהסיר מחסומים לטובת השתלבות בעולם התעסוקה, יצאו נשיא המדינה ושר המשפטים בקריאה מיוחדת להגשת בקשות למחיקת רישום פלילי. מתווה זה מיועד למי שנדונו בעבר בגין עבירות על רקע הימצאותם במעגל הזנות ולא הוטל עליהם עונש מאסר בפועל. בתחילת הדרך מתווה זה נועד לקידום מחיקת רישומם הפלילי של יוצאי/ות מעגל הזנות, ובמהלך השנים הורחב גם לטובת קידום הקלה בקנסות לאור צורך שעלה מן השטח.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

ת' פנתה בבקשה להקלה בעונשי קנס, שהוטלו עליה בגין עבירות תעבורה, סמים ורכוש. במסגרת בחינת בקשתה, נשקלו נסיבות חייה הקשות, ובהן פגיעות מתמשכות, חיים בשולי החברה, התמכרות, קשיים נפשיים וכלכליים, והיעדר יציבות לאורך שנים. בנוסף, ניתן משקל משמעותי לכך שכיום היא שוהה במסגרת שיקומית סגורה, מצויה בטיפול, מוכרת כבעלת אי-כושר עבודה, ושקיבלה צו הפטר במסגרת הליך חדלות פירעון שניהלה. בנסיבות אלה, ובשים לב לכך שסיפורה ממחיש את תכלית המתווה - חיזוק הליך שיקומם של אלו המבקשים להיחלץ ממעגל הזנות ולבנות את חייהם מחדש - הוחלט להיענות לבקשה ולהעמיד את סכום הקנסות על הסכום ששילמה עד כה.

קריאה מיוחדת להגשת בקשות למחיקת רישום פלילי בגין החזקה או שימוש בקנאביס לצריכה עצמית בלבד

כמהלך משלים בעקבות כניסתו לתוקף של חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת - הוראת שעה), התשע"ח-2018, לתוקף ופרסום תקנות וצו עבירות מנהליות (החזקת קנאביס ושימוש בו) בשנת 2022 - פורסם מתווה זה. המתווה המדובר מבקש להסיר את התיוג הפלילי והכתם הנלווה אליו ממי שעברו עבירה של החזקה או שימוש עצמי בקנאביס, ולא נשפטו בעבירות נוספות.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

ל' הורשע בעבירה של החזקת סמים לצריכה עצמית. הוא נולד באתיופיה ועלה ארצה כתינוק עם משפחתו, כאשר במהלך המסע נפטרה אחותו הקטינה ומספר שנים לאחר מכן נפטר אחיו ממחלה קשה. ל' השתלב בארץ, למד במסגרת תוכניות למחוננים, הצטרף לתנועת נוער, לנבחרת ריצה ולמד במכינה. ל' אף ביקש להתגייס לשירות צבאי כלוחם, אך בשל פציעה רצונו לא התממש והוא שירת בתפקיד מטה, עד ששוחרר משירות צבאי נוכח החמרת פציעתו. לאחר מכן, התפתה והחל להשתמש בסמים לשיכוך כאביו. חרף האתגרים והנכות עמה מתמודד, הוא מנהל מאז אורח חיים חיובי ומקדיש את זמנו להתנדבות וסיוע לזולת. על כן, המליצה מחלקת חנינות על מחיקת רישומו הפלילי.

מסלול ייעודי למתן חנינה להקלה בקנסות לעומדים בהצלחה בתכנית בית המשפט הקהילתי

בתי המשפט הקהילתיים הוקמו בישראל בשנת 2014, במטרה לספק מענים ופתרונות שיקומיים עבור עוברי חוק המואשמים בבתי משפט השלום, בעבירות בדרגת חומרה "קלה" ו"בינונית", אשר היו צפויים לעונשי מאסר בפועל, שברקען בעיות חברתיות, כלכליות או אישיות. המשתתפים בתכנית בתי המשפט הקהילתיים זוכים למעטפת ליווי על ידי גורמי בית המשפט, התביעה, הסניגוריה הציבורית, שירות המבחן והסיוע המשפטי, ונבנית להם תכנית שיקומית כוללת.

בשל ייחודה של תכנית זו, נשיא המדינה ושר המשפטים החליטו על מסלול ייעודי למתן חנינה בעונשי קנסות (פליליים, תעבורתיים ומנהליים) וכן במקרים ייחודיים אף בהקלה בעונש פסילה למשתתפי התכנית אשר עמדו בה בהצלחה. זאת, על מנת להוקיר את המאמץ הנעשה על ידם ולסייע להם להתמיד בתהליך השיקום ולשמרו.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

ש', בשנות ה-50 לחייו, פנה בבקשה להקלה בקנסות רבים בסכום כולל של עשרות אלפי שקלים, אשר הוטלו עליו בעקבות הרשעותיו בעבירות בהן תעבורה, רכוש ואלימות במשך העשורים האחרונים. הוא גדל במשפחה קשת יום, נשר מבית הספר בהיותו נער והחל לעבוד בגיל צעיר בכדי לסייע בפרנסת המשפחה. ש' התמודד לאורך השנים עם בעיית התמכרות לחומרים ממכרים, ריצה מספר עונשי מאסר בפועל בבתי הכלא ואף הגיע למצב של דרות רחוב. קשריו עם בני משפחתו נותקו והוא נותר בגפו. ש' שולב בבית המשפט הקהילתי והשלים את התהליך במלואו. במסגרת זו עבר תהליך שיקום משמעותי, טופל ביחידה להתמכרויות, קיבל סיוע למיצוי זכויותיו והוכר כזכאי לקבלת קצבת נכות. הוא התמיד לאורך התהליך כולו בבית המשפט ושמר על קשר חיובי ומעמיק עם הגורמים הטיפוליים. מצבו הרפואי הרעוע וגילו המבוגר, מקשים עליו לעמוד בתשלום חובותיו והוא לא מסוגל לעבוד. לפיכך, נוכח נסיבות חייו המורכבות, כברת הדרך המשמעותית שעבר בבית המשפט הקהילתי - תהליך אותו סיים בהצלחה והפיק ממנו את המירב, המליצה מחלקת חנינות לחון את ש' מהקנסות כך שהוא יהיה פטור מתשלומם.

תכנית "בראשית"

בשנת 2024 גיבשה מחלקת חנינות תכנית ייחודית פורצת דרך, בשיתוף יחד עם בית הנשיא והרשות לשיקום האסיר (רש"א), בשם "תכנית בראשית". תכנית מיוחדת זו נועדה לסייע בחיזוק תהליך השיקום והפחתת סיכויים לעבריינות חוזרת של אסירים משוקמים, זאת הן בדרך של המלצה להסרת חסמים קונקרטיים להצלחת תהליך הטיפול והן בדרך של המלצה לשם עידוד וחיזוק התהליך גופו, באמצעות הליך חנינה.

במסגרת תכנית זו, הוקמה ועדה מיוחדת המורכבת מאנשי מקצוע בכירים ברש"א ובהשתתפות שירות המבחן, אשר בוחנת אפשרות תמיכה בבקשות חנינה של אסירים משוחררים המוגשות לנשיא המדינה, ככל שלעמדתה המקצועית הם ימצאו ראויים לכך.

במסגרת התכנית נבחנות בקשות חנינה להקלה בעונשים שהוטלו בהליך הפלילי, לרבות הקלה בעונשי קנס והקלה בעונשי פסילת רישיון נהיגה, בהתאם לסמכות נשיא המדינה. כמו כן נבחנות בקשות חנינה לקיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה כמשמעותן בחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019. התכנית מיועדת לאסירים משוחררים שלא מתנהל נגדם הליך פלילי ולא נפתחו בעניינם תיקים פליליים מיום שחרורם, אשר יוכלו לפנות לוועדה באחד משני מסלולים:

- אסיר משוחרר שהשלים הליך שיקומי בהצלחה ונמצא בקשר עם גורמי רש"א, או אסיר משוחרר אשר היה בקשר טיפולי שיקומי משמעותי עם רש"א וטרם חלפו חמש שנים מתום הקשר הטיפולי.
- אסיר משוחרר בתקופת הרישיון שהחנינה נועדה לתמוך ולסייע לתכנית השיקום. במסלול זה ייבחנו בקשות להקלה בקנסות ובעונשי פסילה.

בקשתו של אסיר להעלות את עניינו לפני הוועדה תובא אליה באמצעות פניה לגורם הטיפול עימו נמצא בקשר, אשר ככל שימליץ על כך - יפנה את עניינו לוועדה. לאחר איסוף המידע והמסמכים הנחוצים, האסיר והגורם הטיפולי המלווה יופיעו בפני הוועדה, אשר תפקידה לדון בבקשות וליתן המלצה לשר המשפטים ולנשיא המדינה בעניין האסירים המשוחררים הראויים לחנינה בעיניה.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

מקרה לדוגמה שטופל במחלקה בשנת 2025:

ת׳, בשנות ה-50 לחייו, פנה בבקשה לקיצור תקופת ההתיישנות ביחס להרשעותיו בעבירות סמים, אלימות ורכוש, כאשר הרשעתו האחרונה והחמורה עניינה ייבוא סם מסוכן בכמות משמעותית במסגרת קשר עברייני. במהלך בחינת הבקשה עלה כי מדובר במי שנושא עבר פלילי מכביד, אך מאז שסיים לרצות את עונש המאסר האחרון שהוטל עליו עבר הליך שיקומי ממושך בליווי גורמי הרשות לשיקום האסיר, ואף המשיך בטיפול פרטני וולונטרי גם לאחר תום תקופת הפיקוח הקבועה. מן החומר עלה כי ברקע חייו פגיעה קשה ומתמשכת מילדות, שאותה חשף לראשונה במסגרת הטיפול, וכי השימוש בסמים וההידרדרות לעולם הפשע החלו על רקע ניסיונות להתמודד עם אותה טראומה. עוד עלה כי ת׳ נקי מסמים שנים ארוכות, סובל ממספר בעיות רפואיות, מתקיים מקצבת נכות, וכי משפחתו מתקיימת בדוחק כלכלי. גורמי השיקום התרשמו כי הוא מתמיד בטיפול כבר מזה שנים, מגלה אחריות, אמון ומחויבות לשינוי, וכי החנינה עשויה לחזק את התהליך השיקומי הייחודי שבו הוא מצוי. מחלקת חנינות המליצה לאמץ את המלצת ועדת "בראשית" ולקצר את תקופת ההתיישנות כך שתסתיים כעת.

מקרה נוסף לדוגמא:

ג׳ פנה בבקשה להקלה בעונשי קנס, שהוטלו לאחר שהורשע בעבירות שעיקרן תעבורה וסמים. במהלך בחינת הבקשה נשקלה חומרת העבירות שבגינן הוטלו עליו קנסות למול נסיבות חייו הקשות עוד בילדותו, במהלכה היה חשוף לאלימות ועוני. כמו כן, ניתן משקל לכך שמאז סיום ריצוי מאסרו החל בהליך שיקומי של ממש - השתלב בטיפול, שוחרר במסגרת תכנית שיקומית, הסדיר חלק ניכר מחובותיו ומנהל כיום אורח חיים יציב. ועדת "בראשית" התרשמה ממאמצו הכן והמתמשך לשנות את מסלול חייו, אך גם סברה שיש להותיר עליו חובת תשלום מסוימת, על מנת להמשיך ולהטמיע את אלמנט לקיחת האחריות במסגרת תהליך שיקומו האישי. בנסיבות אלה הומלץ להיעתר לבקשה באופן חלקי, להעמיד את חוב הקנסות על 35% מסכומם המקורי, ולפרוס את היתרה לתשלומים.

כמו כן, כפי שיפורט בהרחבה בפרק הבא, במהלך השנה הופעלו גם **מתווי חנינה מיוחדים בצל מלחמת "חרבות ברזל"**.

סיכום פעילות מחלקת חנינות בתקופת מלחמת חרבות ברזל

אירועי מתקפת הפתע הרצחנית ביום ה-07.10.2023 ומלחמת "חרבות ברזל" ממשיכים להשפיע על המציאות הישראלית, והשפעתם מוצאת ביטויה בתחומי חיים רבים, לרבות בפעילותה של מחלקת חנינות גם בשנת 2025. במהלך השנה האחרונה עבודת המחלקה הושפעה גם מאירועים ביטחוניים נוספים, בהם השלמת העסקאות להשבת חטופינו, והמערכות הצבאיות מול איראן במסגרת מבצע "עם כלביא" ומבצע "שאגת הארי".
מצב המלחמה המתמשך והמבצעים הנלווים המשיכו להשפיע על כלל אזרחי ותושבי ישראל, ובכללם משפחות שאיבדו את יקיריהן, משפחות שהיו שרויות בחוסר ודאות, משפחות מפונים, חיילי וחיילות צה"ל בסדיר ובמילואים, ואזרחים רבים שחוו פגיעה כלכלית ופיזית ורגשית משמעותית.
במסגרת בחינת הבקשות הקשורות לאירועי המלחמה והמבצעים, ניתן משקל רב לתרומה משמעותית לביטחון המדינה, לאובדן ולשכול, וכן לנטל הכלכלי והרגשי הכבד שאותו נושאות משפחות הנפגעים, המפונים והחטופים. כמו כן, הופעלו ביתר שאת שיקולי חסד וחמלה, תוך שמירה על איזון רגיש בין האינטרס הציבורי הכללי לבין האינטרס והצורך האישי של מבקש החנינה באשר הוא.

מגמות כלליות בבקשות חנינה בשנת 2025

במהלך שנת 2025 נצפתה, באופן טבעי, ירידה במספר בקשות החנינה שנפתחו במחלקת חנינות אשר סווגו תחת מתווה החנינות המיוחד על רקע מלחמת "חרבות ברזל" - אלו עמדו על 103 בקשות בסך הכל (לעומת 287 בקשות אשתקד), כאשר ל-56% מהן המליצה מחלקת חנינות להיענות בחיוב.

להלן נתונים אודות סוגי הבקשות שטופלו במחלקה בשנת 2025 במסגרת המתווה המיוחד:

34
בקשות להקלה בעונש מאסר (כ- 33%).

28
בקשות להקלה בעונשי קנסות (כ-27%).

21
בקשות לקיצור תקופות התיישנות ומחיקה של רישום פלילי (כ-20%).

16
בקשות לקיצור תקופות התיישנות ומחיקה במסגרת מסלול קח"ר מילואים לחיילי המילואים (כ-16%).[9]

3
בקשות להקלה בעונש פסילת רישיון נהיגה (כ-3%).

1
בקשה להקלה בעונשי של"צ (צו שירות לתועלת הציבור) ובעונש מאסר בדרך של עבודות שירות (כ-1%).

9 ההסבר המלא אודות מסלול ייחודי זה יובא בהמשך הפרק.

מתווה חנינות מיוחד על רקע מלחמת "חרבות ברזל"

נוכח האתגרים הייחודיים שהציפה המלחמה, על רקע ההשלכות הכלכליות והחברתיות המיידיות על כלל אזרחי ישראל, והפניות הרבות שהגיעו למחלקת חנינות, החליטו נשיא המדינה ושר המשפטים להמשיך להפעיל את מסלולי מתווה החנינות המיוחד על רקע המלחמה, עליו הוכרז אשתקד, ערב יום העצמאות ה-76 למדינת ישראל. מסלולי חנינות אלו נועדו להעמיד לטובת הציבור מענה מיידי וראשוני למצוקותיהם.

להלן יובא פירוט אודות מסלולי המתווה המיוחד:

מתווה החנינות המיוחד להקלה בקנסות ומתווה קנסות בתחום התכנון והבניה

מתווה החנינות להקלה בקנסות על רקע מלחמת "חרבות ברזל", שהופעל לראשונה בדצמבר 2023, המשיך לפעול גם בשנת 2025. מתווה זה נועד לסייע לבעלי חובות בגין קנסות שנקלעו למצב כלכלי קשה על רקע המלחמה והמבצעים הביטחוניים, אשר התקשו לשלם את חובותיהם. המתווה יועד לאוכלוסיות ייחודיות ובהן משרתי ומשרתות המילואים וכוחות הביטחון, המפונים ומי שביתם נפגע, משפחות החטופים, הנופלים והנרצחים, שנפגעו באופן ישיר ועקיף ממצב המלחמה. במסגרת המתווה, השימוש בסמכות החנינה ביחס לאפשרות להקל בעונשי קנסות (קנסות פליליים, תעבורתיים או מנהליים) נעשה באופן נרחב לעומת ימי שגרה.

לצד מתווה הקנסות הכללי, המשיך לפעול מתווה נוסף המבקש לבטא את הערכתם של נשיא המדינה ושר המשפטים למי שמשרתים את המדינה, מסכנים את חייהם לטובת הגנת המדינה, מי שתרמו תרומה ייחודית לביטחון ולמי שאיבדו את היקר מכל. מתווה זה עוסק באופן ייחודי בתחום התכנון והבנייה, ובמסגרתו נבחנת האפשרות להקלה בקנסות שהוטלו על מי שבנה לצורך מגורים ביישובים בהם קיים אתגר תכנוני משמעותי. מתווה זה גובש על רקע פניות שעלו בביקורי נשיא המדינה ושר המשפטים אצל משפחות שכולות מקרב העדה הדרוזית, ולפניות דומות שהגיעו אליהם בהן הוצף הקושי עמו מתמודדת אותה אוכלוסייה, המשרתת את המדינה, יחד עם נטל תשלום הקנסות הכבדים בעת הזו.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

מחיקת רישום פלילי לחיילי ולחיילות המילואים

מתוך הוקרה והערכה עמוקה לחיילי מערך המילואים שהתייצבו לשירות מילואים במלחמת חרבות ברזל ובכלל, ולבני משפחותיהם, ובהתחשב גם בשינויים הרחבים שהתרחשו במערך המילואים, הוחלט לבסס מנגנון ייעודי בשיתוף בית הנשיא, מחלקת חנינות במשרד המשפטים וצה"ל, בהובלת חיל החינוך והנוער, שמטרתו בחינת בקשות למחיקת רישום פלילי בהיקף רחב יותר, לחיילי מילואים ששירתו פרק זמן משמעותי במילואים במלחמת חרבות ברזל ולהם רישומים פליליים בעברם.

במסגרת מתווה זה, בקשות החנינה מטופלות ונבחנות במסגרת ועדה מיוחדת שהקים צה"ל, בחסות קצין החינוך והנוער הראשי, ובדומה למתווה קח"ר הקיים לחיילי הסדיר. מתווה זה מבוסס על ההוקרה העמוקה לחיילי וחיילות המילואים ולבני משפחותיהם הנושאים בנטל הכבד של ההגנה על המדינה בעת המלחמה הנוכחית.

במסגרת המתווה, חיילים ששירתו בשירות מילואים פעיל במשך 90 ימים לפחות מאז ה-7 באוקטובר 2023, או לחילופין שירתו במשך 120 ימים לפחות בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה, פנו בבקשה למחיקת רישום פלילי.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

הארכה ותיקוף מדיניות החנינות לשנת ה-75 למדינת ישראל

במסגרת המדיניות האמורה, צוין כי השימוש בסמכות החנינה יהיה רחב מן הרגיל ויינתן משקל מיוחד לנסיבות אישיות ומשפחתיות ותהליכי שיקום של מבקשי חנינה בני 75 ומעלה, של בגירים-צעירים שנדונו בפלילים בהיותם קטינים ועלו על דרך הישר, של נכי צה"ל ומערכות הביטחון ומי שתרמו תרומה ייחודית לביטחון המדינה. מדיניות זו הוארכה במסגרת מתווה המלחמה. המדיניות, שכללה מתן משקל מיוחד לנסיבות אישיות ומשפחתיות ותהליכי שיקום, הורחבה והותאמה למציאות המשתנה גם בשנת 2025.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

הקלה בעונש מאסר לאסירים בעלי מאפיינים ייחודיים

במתווה זה נקבעה מדיניות מקלה להקלה ביחס לעונשי מאסר לאסירים בעלי מאפיינים ייחודיים (דוגמת קרבה לחלל, הורה שילדיו מטופלים על ידי מי שאינו הורה עקב המאסר, אסיר מעל גיל 65, אסיר עם מוגבלויות קשות או סובל ממחלות מסכנות חיים ועוד) אשר ריצו לפחות מחצית מתקופת מאסרם, או ביחס לאסירים המרצים מאסר ראשון, לתקופה קצרה, שריצו לפחות שליש מתקופת מאסרם ושימצאו מתאימים להקלה בעונשם.
במקרים המתאימים, המלצת ההקלה התבטאה בפועל בהקדמת המועד בו זכאי האסיר לעמוד בפני ועדת השחרורים, אשר תשקול לשחרר אותו כאסיר ברישיון במסגרת תהליכי שחרור מוקדם.

למידע נוסף אודות מתווה זה – לחצו **כאן**

טיפול במקרים פרטניים מיוחדים

בצל המלחמה והמבצעים המתמשכים, העבירה מחלקת חנינות חוות דעת חיוביות ביחס לבקשות חנינה הנוגעות למקרים שלא ענו על התבחינים שנקבעו במתווה החנינות המיוחד על רקע מלחמת חרבות ברזל, אולם התאפיינו בנסיבות ייחודיות וחריגות.

מקרים לדוגמא

להלן יובאו דוגמאות למקרים שטופלו במחלקת חנינות במהלך השנה החולפת במסגרת מתווה המלחמה, כאמור לעיל:

מאסרים

- מ׳, בשנות ה-20 המוקדמות לחייו, נדון ל-20 חודשי מאסר בגין החזקת סמים מסוגים שונים שלא לצריכה עצמית. לאחר ביצוע העבירות ניצל מפסטיבל ה"נובה" באירועי השבעה באוקטובר, איבד חברים, נחשף למראות קשים ביותר ונפצע בעצמו. מאז, התמודד עם פוסט־ טראומה והיה מצוי בהליך שיקום, לצד פעילות התנדבותית אישית למען נפגעים אחרים. עניינו של מ' עורר לבטים רבים לנוכח חומרת המעשים. כחלק מהטיפול בבקשה ולנוכח הרגישות הרבה שעלתה מהנסיבות שפורטו בבקשה, הוחלט להיפגש עם מבקש החנינה. בהמשך לכך, ולאחר קבלת תסקיר עדכני מטעם שירות המבחן, הומלץ על המרת עונש המאסר בפועל בעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות ולצידו צו מבחן, מתוך מטרה ללוות את המשך תהליך השיקום של מ'. זאת, גם בשים לב לגילו הצעיר, להיעדר רישום פלילי נוסף, ונוכח ההתרשמות כי מאסר מאחורי סורג ובריח עלול לפגוע פגיעה ממשית בשיקומו, בפרט על רקע המצוקה הנפשית בה שרוי מאז אירועי ה-7.10.
- ד' נדון ל-7 חודשי מאסר לאחר שהורשע, יחד עם שותפיו, בהברחה מכירה והפצה של תרופות שיוצרו בחו"ל ללא פיקוח רפואי ותוך הטעיית לקוחות. לאחר שגובש הסדר הטיעון שעמד בבסיס גזר הדין, עלה כי בנו של ד' ששירת במלחמת "חרבות ברזל" בצה"ל, נפגע בנפשו לאחר שנחשף למחזות קשים ולאירועים טראומטיים במהלך המלחמה. מאז בנו של ד' לא תפקד, הוכר כסובל מפוסט-טראומה, ונזקק לשיקום אינטנסיבי. בנו של ד' היה תלוי באביו, מבקש החנינה, כך שנוכחותו הייתה אקוטית לתהליך שיקומו. מחלקת חנינות המליצה להקל בעונש המאסר כך שירוצה בדרך של עבודות שירות לנוכח הנסיבות הללו.

מאסר בדרך של עבודות שירות

- ת׳ פנה בבקשה להקלה בעונש של 6 חודשי עבודות שירות לאחר שהורשע בעבירת החזקת סמים שלא לצריכה עצמית. ת' שרד את אירועי ה-7 באוקטובר ומאז התמודד עם פוסט־טראומה משמעותית. במסגרת בחינת בקשתו ניתן משקל לכך שהחל לרצות את עונשו, התמיד בטיפול, והתקשה לבצע את עבודות השירות באופן רציף. בנסיבות אלה הוחלט להמליץ על קבלת הבקשה באופן חלקי, כך שיתרת תקופת המאסר בעבודות השירות תקוצר במחצית.
- ק׳ פנה בבקשה להקלה בעונש מאסר בעבודות שירות, בעיקר נוכח פגיעת המלחמה בענף החקלאות, בו הוא עוסק, והצורך לשמור על רציפות תפקוד המשק שבבעלותו. במהלך בחינת הבקשה נשקלו חומרת העבירה שבה הורשע, אך גם העובדה שמדובר בהרשעתו הראשונה, וכן ההשלכה החריגה שעלולה הייתה להיות לריצוי העונש על המשק החקלאי שהוא מפעיל לבדו, בתקופה שבה הענף כולו נפגע קשות נוכח מחסור בעובדים ומקשיי תפעול מאז פרוץ המלחמה. בנסיבות אלה, ובשים לב לכך שביצוע עונש עבודות השירות עלול היה להביא למעשה לקריסת מקור פרנסתו ולפגיעה במשק חקלאי פעיל, הוחלט באופן חריג להיעתר לבקשה ולהמיר את עונש עבודות השירות לעונש קנס משמעותי שייפרס לתשלומים.

קיצור תקופת מחיקת רישום פלילי

- ז׳, אחיו של אזרח ישראלי שנרצח ונחטף לרצועת עזה באירועי השבעה באוקטובר 2023, פנה בבקשה לקיצור תקופת המחיקה בגין הרשעותיו. לצד חומרת עבירות הסמים בהן הורשע בעבר, נשקלו גם העובדה שהעבירות בוצעו לפני שנים רבות בתקופה משברית ומורכבת בחייו. לצד זאת, ניתן משקל מיוחד לאסון שפקד את ז' ומשפחתו, ולטלטלה הקשה והמתמשכת שחוותה המשפחה. בנסיבות החריגות הללו, הוחלט להיענות לבקשה ולהורות על קיצור תקופת המחיקה כך שתסתיים לאלתר.

קיצור תקופות התיישנות ומחיקה לחיילי המילואים (קח"ר מילואים)

- ש׳ פנה בבקשה לקיצור תקופת מחיקת רישומו הפלילי לאחר שנדון בעבירות של קבלת דבר במרמה, על רקע רצונו לשוב לפעילות התנדבותית משמעותית בארגוני הצלה וחסד. מבירור מחלקת חנינות עלה כי ש׳ הוא מתנדב ותיק בעל היקף עשייה ציבורית נרחבת, וכי לאחר שחווה אירוע טראומטי במסגרת התנדבותו - אובחן עם תסמונת פוסט־ טראומטית ופיברומיאלגיה ונקבעה לו נכות משמעותית. בנוסף, במהלך מלחמת "חרבות ברזל" ש' שירת שירות מילואים ממושך, ואף מפקדו ציין בפנינו את תרומתו ואת ערכיותו. ההליך הפלילי בעניינו הסתיים ללא הרשעה כאשר שירות המבחן התרשם מהפנמה ותחושת בושה על מעשיו ומאמצים לחזור למסלול חיובי. בנסיבות אלה, וברוח מתווה החנינות המיוחד לחיילי מערך המילואים, הוחלט להמליץ למחוק את רישומו הפלילי של ש'.
- י׳, בשנות ה-40 לחייו, פנה לקיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה של רישומו הפלילי לאחר שהורשע בעבירה של החזקת כמות גדולה של תחמושת בביתו. במסגרת בחינת הבקשה נשקלו חומרת העבירה בה הורשע וגם דמותו כחייל מילואים. י׳ התנדב לשירות צבאי אף שקיבל פטור, שירת כלוחם, ובתחילת המלחמה היה מראשוני המתייצבים בגזרה. מפקדיו תיארו אותו כלוחם מצוין, ששירותו סייע למניעת חדירות מחבלים ופגיעה באזרחים. הוא שירת במשך תקופה ממושכת בצו חירום, אולם שירותו הופסק בשל הרישום הפלילי. נוכח חומרת העבירות, הומלץ להיענות לבקשתו באופן חלקי כך שתקוצר בשלב זה תקופת ההתיישנות בלבד.
- ג׳, בשנות ה-30 לחייו, פנה בבקשה לקיצור תקופת המחיקה החלה על שתי הרשעותיו הישנות בעבירות אלימות. בבקשה תואר כי ג׳ עלה לישראל בילדותו מאתיופיה, שירת כלוחם ובהמשך כחייל מילואים, ובמהלך מלחמת "חרבות ברזל" ביצע שירות מילואים ממושך ומשמעותי, תוך סיכון חייו וזכה להערכה רבה ממפקדיו. עוד תואר כי בתקופה שבה בוצעו העבירות התמודד עם שימוש מופרז באלכוהול, אך מאז עבר טיפול משמעותי, חדל מן ההתנהלות שאפיינה אותו אז, והוכיח לאורך שנים כי ההליך השיקומי נשא פרי. לצד זאת צוין כי הרישום הפלילי מכביד על השתלבותו התעסוקתית, במיוחד לאחר שפוטר מעבודתו על רקע שירות המילואים הארוך. ועדת קח״ר לחיילי מילואים התרשמה כי ג׳ הוא חייל מילואים מסור ואחראי, שעבר שינוי של ממש והמליצה לקצר את תקופת המחיקה מיד עם תחילתה. מחלקת חנינות אימצה את המלצת הוועדה, וביססה אותה גם על רוח המתווה המיוחד לבני החברה האתיופית, שנמצאה רלוונטית באופן חלקי לאחד מן האירועים בהם הורשע ג' בעבר.

מתווה קנסות תכנון ובניה

- מ' הורשע בעבירה של שימוש אסור במקרקעין למגורים ונקנס בסכום של עשרות אלפי ש"ח. מ' הוא גמלאי כוחות הביטחון, אשתו היא בת של חלל צה"ל, בניו משרתים כולם בכוחות הביטחון כאשר אחד הבנים שירת במשך מאות ימים במילואים בתקופת המלחמה עד למועד בו נבחנה הבקשה. מטעמים אלה, לנוכח העובדה שהעבירה בוצעה על רקע מחסום תכנוני הקיים ביישובו, ולאורו של המתווה המיוחד, מחלקת חנינות המליצה להעמיד את הקנס על 50% מסכום המקור ולפרוס את יתרת החוב לתשלומים.

קנסות

- מ׳ ז"ל הותיר לאחר מותו עונשי קנס בסכום מקור של אלפי ש"ח, בהם קנסות משטרתיים, קנס מינהלי וקנס פלילי. בנו, כיורשו היחיד, פנה בבקשה להקל ביתרת החוב, לאחר שחלק קטן ממנו כבר שולם. צוין כי בשל פטירתו של אביו רישומו הפלילי נמחק מן המרשם, ולכן לא ניתן היה לעמוד במלוא הפירוט על נסיבות כלל העבירות שבגינן הוטלו הקנסות. הבקשה חשפה טרגדיה משפחתית קשה ומתמשכת - בת משפחה נוספת של מ׳ נרצחה ב"שבת השחורה", ובהמשך נפטרו גם מ׳ עצמו ואשתו. בנו, שהפך ליורש היחיד במשפחתו, תיאר כי הוא נאלץ להתמודד עם החובות שהותיר אביו לצד מצוקה נפשית וכלכלית משמעותית. על רקע הטרגדיה המשפחתית הקשה, והקשר הישיר שלה לאירועי השבעה באוקטובר, הומלץ להסיר מן היורש את החובות כלפי המדינה ולבטל את יתרת הקנסות שטרם שולמו.

- ב׳, בשנות ה-60 לחייו, פנה בבקשה להקלה בקנסות מנהליים שהוטלו עליו בגין עבירות שונות על חוקי העסקת עובדים זרים במסגרת משק חקלאי שניהל, אשר תפחו עם השנים עד לכדי כמה מיליוני ש"ח. הבקשה נבחנה במסגרת מתווה החנינות המיוחד להקלה בקנסות על רקע מלחמת "חרבות ברזל", לאחר שעלה כי ב׳ הינו חקלאי המתגורר ביישוב מפונה סמוך לגבולות הארץ. במהלך בחינת הבקשה עלה כי ב׳ שירת שנים רבות בצה״ל בסדיר ובמילואים כקצין, וכי עסק כל חייו הבוגרים בחקלאות. עוד עלה כי בעקבות קריסת הענף שבו עסק ופשיטת רגל של אחד מלקוחותיו המרכזיים, נקלע לחובות כבדים והחל בהליך חדלות פירעון - במסגרתו נמכרו ביתו וציודו החקלאי עד לקבלת צו הפטר. לצד אלה נשקלה חומרת ההפרות, שנגעו לזכויות עובדים זרים ולפיקוח המדינה על העסקתם, וכן העובדה שלאורך שנים כמעט שלא שולם דבר על חשבון הקנסות, ואף בוצעה בהמשך עבירה דומה נוספת. עם זאת, ניתן משקל גם לכך שבמשך השנים פעל להסדיר חובות אחרים מול המרכז לגביית קנסות, עבר בשנים האחרונות שתי תאונות עבודה שהותירו אותו עם נכות, ופרנסתו כחקלאי נפגעה קשות בעקבות פינוי יישובו במלחמה. בנסיבות אלה, הומלץ להיענות לבקשה באופן חלקי ולבטל את מרבית הקנסות, תוך פריסת יתרת החוב לתשלום על פני תקופה ממושכת בה יוכל לעמוד במצבו הכלכלי כעת.

פסילה

- ת׳, אזרחית חוץ, פנתה בבקשה להקלה בעונש של פסילת רישיון נהיגה בפועל לתקופה קצרה שהוטל עליה לאחר שהורשעה בעבירות תעבורה קלות. במסגרת בחינת הבקשה נשקלה העובדה ש-ת' התנדבה בתקופת המלחמה בין היתר עם בני נוער, סייעה לילדים ולמשפחה אשר נפגעה במלחמה. נשקלה גם תרומתה האזרחית מכוח עבודתה בישראל, טענותיה כי העבירות בוצעו בתום לב והבנה שגויה של דרישות הרישוי הישראליות בקרב אזרחים זרים, והעובדה שמאז הרשעתה כבר פעלה להסדרת רישיונה. לאור זאת, הומלץ להיענות לבקשה ולהעמיד את עונש הפסילה על התקופה שכבר ריצתה.

סיוע לממשלת ישראל לקראת אישור החלטות הממשלה בדבר שחרור אסירים מטעמים של ניהול יחסי החוץ של המדינה וביטחונה

גם בשנת 2025 מחלקת חנינות המשיכה למלא תפקיד משמעותי ומרכזי בריכוז כלל הנתונים הנדרשים לממשלת ישראל לצורך אישור החלטות ממשלה בנוגע לשחרור חטופים ישראלים שהוחזקו על ידי ארגוני טרור ובהם החמאס ושחרור במקביל של אסירים ביטחוניים ממאסר, כחלק מההסכמים שנחתמו בחודשים ינואר ואוקטובר 2025. המחלקה סייעה בטיוב ואיסוף מידע ונתונים עדכניים ועמדה בקשר רציף עם גורמי ביטחון, צבא, פרקליטות ושב"ס, על מנת לסייע למקבלי ההחלטות.

כרקע לפעילות זו, יוטעם כי בעבר, טרם תיקון חוק הממשלה, התשס"א-2001 (להלן: "**חוק הממשלה**"), כאשר ממשלת ישראל החליטה על שחרור אסירים ביטחוניים בנסיבות מדיניות או ביטחוניות כחלק מעסקאות לשחרור חטופים ישראלים או במסגרת משא ומתן מדיני – שחרור אותם האסירים היה מבוצע בפועל באמצעות שימוש בסמכות החנינה המוקנית לנשיא המדינה. על כן, מחלקת חנינות היוותה גורם מרכזי בהוצאתן לפועל של חנינות בנסיבות אלו בעבר. מחלקת חנינות ריכזה את כלל הנתונים ביחס לאסירים שהוחלט לשחררם והכינה בעניינם המלצות שהועברו לאישורם של שר המשפטים ונשיא המדינה.

בשנת 2014, התקבל בכנסת תיקון מספר 9 לחוק הממשלה, אשר שינה את מצב הדברים. סעיף 8ב שהתווסף לחוק במסגרת תיקון זה קבע כי שחרור אסירים ביטחוניים מטעמים של ניהול יחסי החוץ של המדינה וביטחונה ייעשה על בסיס החלטת ממשלה בלבד ולא באמצעות הליך של חנינה. על כן, לאחר תיקון חוק הממשלה, השתנה תפקידה של מחלקת חנינות במקרים מסוג זה.

נוכח התפקיד המשמעותי אותו מילאה המחלקה עובר לתיקון לחוק ונגישותה למידע ולנתונים התומכים בהחלטות מסוג זה - מחלקת חנינות ממשיכה לסייע רבות בטיוב ואיסוף מידע ונתונים עדכניים ואלה עומדים בפני מקבלי ההחלטות. בנוסף, מסייע צוות המחלקה בטיוב התהליך מול כלל הגורמים הרלוונטיים לכך, לרבות גורמי בטחון, צבא, פרקליטות, שב"ס ועוד.

במהלך החודשים ינואר ואוקטובר 2025 מילאה מחלקת חנינות תפקיד משמעותי ומרכזי בריכוז כלל הנתונים הנדרשים לממשלת ישראל לצורך אישור החלטות הממשלה מספר 2689 מיום 17.01.2025 ו-3400 מיום 13.10.2025 לשחרור חטופים ישראלים, חיים וחללים ושחרור מנגד של עצורים ואסירים ביטחוניים ממאסר.

בנוסף, כפי שביצעה בפעימות קודמות בשנים 2024-2023, מרגע שהתקבלה החלטת הממשלה, הפעילה מחלקת חנינות מוקד מידע מטעם משרד המשפטים, אשר יועד למסירת מידע לאנשים שיש להם זיקה או קשר לעבירה שבוצעה על ידי האסירים שהיו עתידים להשתחרר בהתאם להחלטת הממשלה בנושא. מוקד זה פעל סביב השעון והעניק מענה ראשוני לפונים באמצעות המייל, ובמקביל ניתב את הפניות לגורמים המקצועיים הרלוונטיים לצורך בדיקה פרטנית ומעמיקה של כל אחת מהפניות.

יחידת הביקורת
על המידע הפלילי

רקע

ביום 12.07.2022, נכנס לתוקף חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019 (להלן: "**החוק**"). למעשה, החוק מגדיר מחדש את נקודת האיזון הראויה בין הצורך לקיים מאגר מידע פלילי ולשקול מידע שכלול בו בעת קבלת החלטות, לבין תקנת השבים, הצורך לאפשר לאנשים בעלי רישומים פליליים להשתלב מחדש בחברה בלי שכתם הרישום ילווה אותם כל חייהם.

אחד מהשינויים אותם קבע החוק, הוא כי יחלו להתקיים הליכי בקרה מובנים על השימוש במידע פלילי ושמירתו על ידי הגופים המוסמכים לקבל מידע פלילי לצורך מתן זכות. כחלק מהליכים אלו, הוקמה על פי סעיף 41 לחוק יחידת הביקורת על המידע הפלילי. ביום 20.07.2022, מונתה עו"ד שושי פרידמן-סומך לממונה על הביקורת על המידע הפלילי על ידי שר המשפטים. יחידת הממונה על הביקורת על המידע הפלילי נמצאת בתוך מחלקת חנינות, ומונה, נכון להיום, שלוש עובדות נוסף לממונה על הביקורת - עו"ד, מתמחה וסטודנטית.

כל גוף שהוסמך לקבל מידע פלילי לשם מתן זכות ונמנה בסעיף 5(ג) לחוק, נדרש למנות ממונה על המידע הפלילי ורשאי למנות במידת הצורך מסייע.

"ממונה על מידע פלילי"

הינו עובד בגוף הזכאי לקבל מידע פלילי, אשר הוסמך על ידי אותו גוף כממונה ואחראי, בין היתר, לגיבוש הנהלים הפנימיים לעניין שקילת המידע הפלילי ושמירתו.

"מסייע"

הינו עובד בגוף הזכאי לקבל מידע פלילי ומוסמך על ידו לקבל מידע מהמרשם הפלילי, ובלבד שסיועו של אותו עובד חיוני לשם מילוי התפקיד שלשמו מתקבל המידע. הוא מקבל את המידע הפלילי בפועל מן המשטרה ועליו לקבל את אישור המשטרה למילוי התפקיד.

סמכויות ותפקידי הממונה על הביקורת מכוח החוק

41.(א) "השר יסמיך ממונה על הביקורת, מקרב עובדי משרדו, שיבחן את ההנחיות והנהלים הפנימיים שנקבעו לפי סעיף 5(ג) בגוף נותן זכות שחלות עליו הוראות הסעיף האמור, את השימוש במידע הפלילי בגוף כאמור ואת שמירתו, אופן הפעלת שיקול הדעת לעניין המידע הפלילי, וייתן הכשרה לגורמים מסייעים ולממונים על מידע פלילי".

...

(ד) "ערך הממונה על הביקורת בירור, בין מיוזמתו ובין על פי תלונה שהוגשה לו, ומצא כי התלונה מוצדקת, רשאי הוא לתת הוראות לתיקון הליקויים".

(א) הכשרת הממונים על מידע פלילי והגורמים המסייעים בגופים המבוקרים

תפקידה של הממונה על הביקורת הוא להכשיר את הממונים והמסייעים בגופים המבוקרים. היחידה מקיימת מעת לעת הכשרות לממונים ולמסייעים על מנת להכיר את השינוי שנעשה בחוק ומשמעותו, להנחות את הממונים בגופים המבוקרים כיצד לעשות שימוש במידע הפלילי וכיצד לשקול אותו.

(ב) בקרה על הנהלים לשקילת מידע פלילי ושמירתו בגופים המבוקרים

לפי סעיף 40(ב) לחוק, הממונה על המידע הפלילי בגוף המבוקר נדרש לגבש נוהל פנימי המותאם אליו, אשר ישקף את התנהלותו של אותו הגוף לעניין שקילת המידע הפלילי ושמירתו. הנוהל הפנימי יתייחס להיקף המידע הפלילי אותו מוסמך הגוף לקבל, למטרת קבלת המידע הפלילי ולאינטרס הציבורי שבשקילת המידע, לאופן שמירת המידע הפלילי, לאמות המידה של הפעלת שיקול הדעת ומדיניות הגוף לגבי אדם שלחובתו תיקי מב"ד (תיקים הממתינים לבירור דין, כלומר שטרם התקבלה החלטה האם להגיש בהם כתב אישום או שמא לסגור אותם). לאחר גיבוש הנוהל על ידי הגוף המבוקר, היחידה עורכת בקרה ובחינה של הנוהל הפנימי לעניין המידע הפלילי של הגוף, ולבסוף מאשרת אותו. לאחר אישור הנוהל על ידי היחידה, הגוף נדרש לפרסם את הנוהל והממונה נדרש להטמיע את הנוהל בעבודת הגוף.

(ג) בחינת אופן הפעלת שיקול הדעת לעניין המידע הפלילי, השימוש בו ושמירתו

הממונה על הביקורת מוסמכת לבחון את אופן הפעלת שיקול הדעת של הגוף לעניין המידע הפלילי. ככלל, אין בקיומו של מידע פלילי אודות אדם כשלעצמו כדי לפסול את מועמדותו לקבלת זכות על הסף, ויש לבחון כל מקרה על פי נסיבותיו ובהתאם לאמות המידה שנקבעו בסעיף 36 לחוק. בחינה זו נעשית הן בבקרת הנהלים על פי המשתקף בהם והן בבירור תלונות ובקיום ביקורות יזומות.

(ד) בירור תלונות

הממונה על הביקורת מוסמכת לבירור תלונה שהגיש אדם על שימוש במידע פלילי אודותיו שלא כדין. לאחר קבלת התלונה, תפנה הממונה על הביקורת אל הממונה על המידע הפלילי בגוף הרלוונטי לתלונה ותיידע אותו על התלונה. הממונה על הביקורת תבחן את הנהלים שגובשו באותו גוף ואף רשאית לבקש לקבל מידע ומסמכים רלוונטיים נוספים מאותו הגוף. ככל שהתלונה נמצאת כמוצדקת, הממונה על הביקורת רשאית להורות לאותו גוף לתקן את הליקויים שנמצאו ואם אותו גוף לא יתקן את הליקויים, אזי רשאית הממונה על הביקורת להורות על הגבלת קבלת מידע פלילי על ידי אותו גוף. בנוסף, לממונה על הביקורת ישנה סמכות לערוך בכל עת בירור מיוזמתה בכל גוף שזכאי לקבל מידע פלילי, גם מבלי שהוגשה תלונה על הגוף.

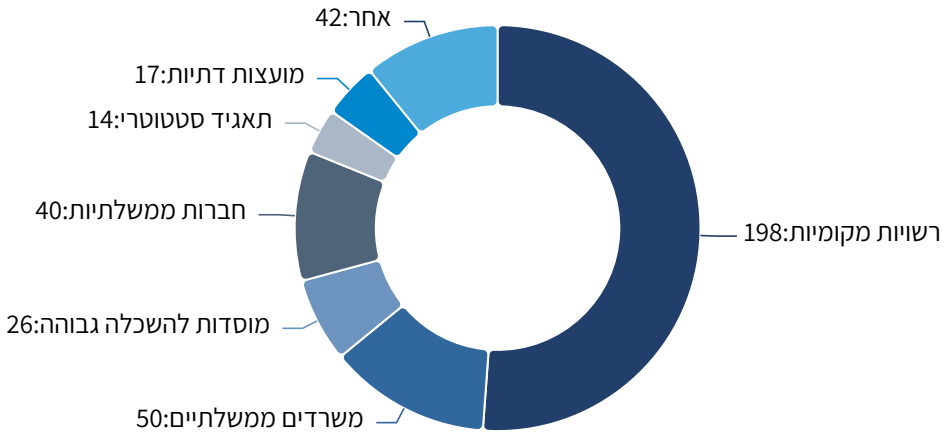
נתונים על עבודת היחידה

כחלק מהקמת התשתית למנגנון הפיקוח עסקה היחידה בשנותיה הראשונות במיפוי ואיתור כלל הגופים המבוקרים על פי חוק. הגופים המבוקרים הם גופים הזכאים לקבל מידע פלילי שחל עליהם סעיף 5(ג) לחוק. גופים אלו מחויבים במינוי ממונה מידע פלילי ובכתיבת נוהל מידע פלילי, ונמצאים על פי חוק תחת ביקורת של הממונה על הביקורת על המידע הפלילי. עבודת המיפוי עסקה הן בשאלות משפטיות הנוגעות לתחולת החוק על גופים שונים והן באיתור דרכי הקשר עם גופים אלו. **כיום עומד מספר הגופים המבוקרים על 632.**

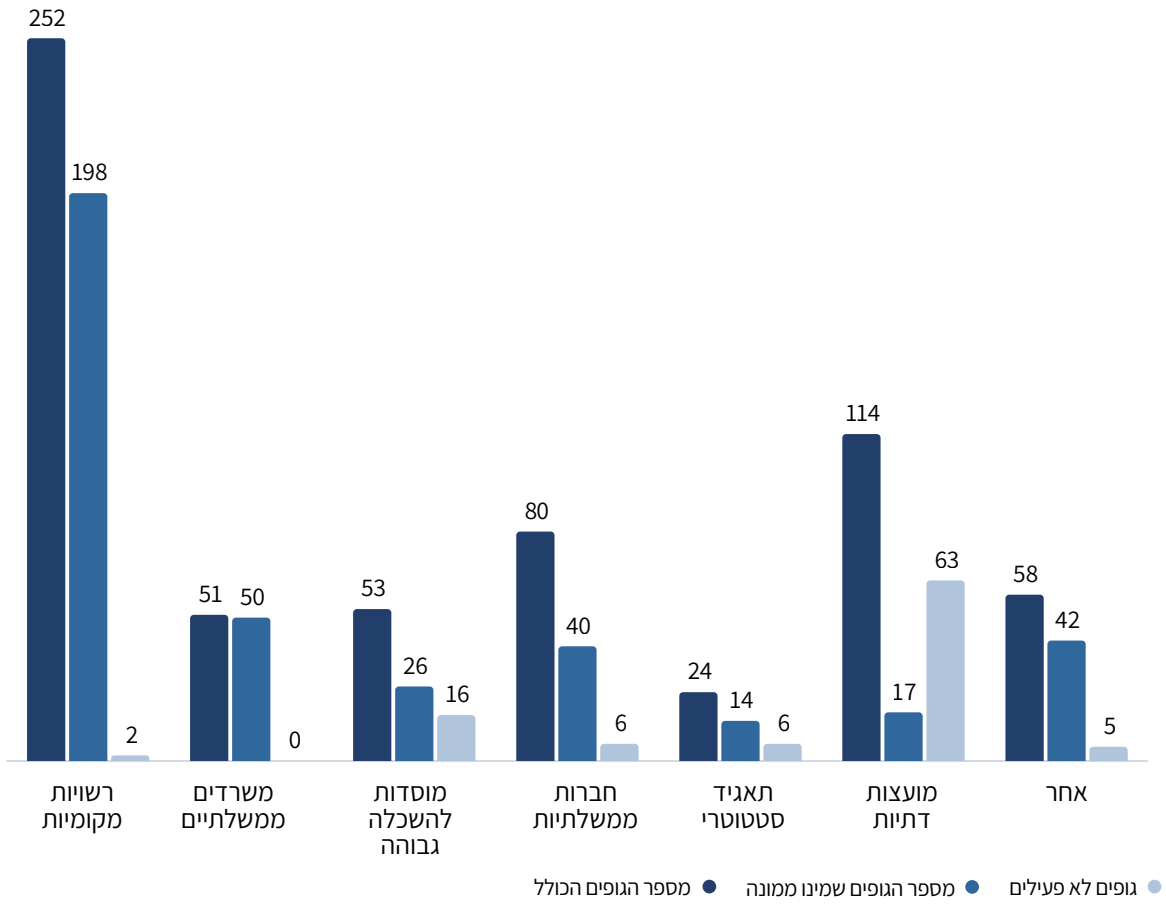
לכלל הגופים המבוקרים נשלח מכתב יידוע על חובותיהם על פי חוק, ובהן החובה למנות ממונה על המידע הפלילי ולכתוב נוהל המסדיר את אופן העבודה. לצד זה, עם מרביתם נוצר גם קשר טלפוני יזום על מנת לעודד את היכרותם עם הוראות החוק ועמידתם בחובותיהם על פי חוק.

לצד הגופים המבוקרים שמינו ממונה מידע פלילי לצורך שימוש במידע הפלילי בהתאם לחוק, ישנם גופים שבחרו לוותר על זכותם לעשות שימוש במידע מהמרשם הפלילי ובחרו להיות מוגדרים כ''גוף לא פעיל'' לעניין החוק. גופים אלו חותמים על הצהרה, במסגרתה הם מתחייבים כי על אף סמכותם לעיין במידע פלילי ולעשות בו שימוש, הם בוחרים במודע שלא לממש את סמכותם זו תוך הבנה של המשמעויות הנגזרות מכך.

עד סוף שנת 2025, **77%** מהגופים המבוקרים מינו ממונה או חתמו על הצהרת "גוף לא פעיל" (61% מהגופים המבוקרים מינו ממונה, 16% מהגופים חתמו על הצהרת ''גוף לא פעיל'') ובסך הכל מונו **388 ממונים** המתפלגים באופן הבא:

היחס בין מספר הגופים, בחלוקה לפי סוג הגוף, למספר הגופים שמינו ממונה או חתמו על הצהרת ''גוף לא פעיל'':

בנוסף, סיפקה היחידה ליווי שוטף לגופים ומענה לפניות הגופים ולתלונות הציבור.

בסך הכל טיפלה היחידה בשנת 2025 **ב-314 פניות ותלונות**, מתוכן 9 תלונות ציבור ו-305 פניות מהגופים המבוקרים, הרחבה על אופי הפניות והתלונות ועל הטיפול בהן ניתן למצוא להלן.

הליכי ביקורת

בשנת 2025 החלה יחידת הביקורת על המידע הפלילי לקיים ביקורות יזומות בגופים המבוקרים על ידה, מכוח סמכות הממונה המעוגנת בסעיף 41 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, תשע"ט-2019. במהלך השנה בוצעו 9 ביקורות בגופים מסוגים שונים, ובהם משרדי ממשלה, חברות ממשלתיות, תאגידים סטטוטוריים ורשויות מקומיות. הגופים המבוקרים נבחרים על בסיס מתודולוגיה של הערכת סיכונים, הנשענת על פרמטרים שונים הרלוונטיים לאופן יישום החוק על ידי הגופים.

לקראת קיום הביקורות ערכה הממונה מפגש הדרכה לגורמים הרלוונטיים בגופים המבוקרים, במטרה להציג את הליך הביקורות ואת הציפיות מהגופים במסגרת ההליך. לגופים ניתנה מראש הודעה מקדימה ותקופת היערכות לצורך ההכנה לביקורת. במסגרת הביקורת נבחנים, בין היתר, היבטים הנוגעים לאופן ביצוע בדיקות הרישום הפלילי, לרבות קבלת הסכמה כדין, אופן שקילת המידע הפלילי והפעלת שיקול הדעת כאשר קיים מידע פלילי רלוונטי, וכן אופן שמירת המידע הפלילי ואבטחתו. בביקורת מתבקשים לנכוח הממונה על המידע הפלילי, מסייעים ונציגים מהייעוץ המשפטי של הגוף.

בתום כל הליך ביקורת נשלח לגוף המבוקר דוח סיכום הכולל התייחסות לממצאי הביקורת, נקודות לשיפור ודרישה לתיקון ליקויים, ובהמשך לכך מקיימת היחידה בקרה ומעקב אחר תיקון הליקויים בחלוף פרק הזמן שנקבע. הליך הביקורות נעשה תוך שימת דגש על שיתוף פעולה עם הגופים המבוקרים ועל קיום הליך ביקורת מקצועי, הוגן ושקוף. הביקורות מהוות כלי מרכזי לבחינת אופן יישום הוראות החוק בפועל, לאיתור ליקויים ולמעקב אחר תיקונם.

ליווי הגופים המבוקרים

הכשרות

סעיף 41(א) לחוק המידע הפלילי קובע כי כחלק מתפקידיו, הממונה **"...ייתן הכשרה לגורמים מסייעים ולממונים על מידע פלילי"**. מטרת ההכשרות היא מתן כלים מקצועיים ובניית כשירות לממונה על המידע הפלילי בגופים המוסמכים על מנת שיוכל להוות כתובת מקצועית בגוף בו הוא מועסק, בכל הנוגע לקבלת המידע הפלילי, שמירתו והפעלת שיקול הדעת בעת מתן זכות על ידי הגוף. כמו כן, הממונים מהווים כתובת מקצועית עבור הממונה על הביקורת על מידע פלילי בבואה לבדוק תלונות על הגוף או לערוך ביקורת יזומה בגוף.

במהלך שנת 2025 התקיימו שני סוגי הכשרות:

1. **כנס שנתי לממונים על המידע הפלילי ומסייעים -** במהלך חודש יולי התקיים הכנס השנתי לממונים על המידע הפלילי ולמסייעים, שמטרתו להקנות כלים מקצועיים ותשתית ידע הנדרשת לביצוע תפקידם. במסגרת הכנס הרצו, מלבד הממונה על הביקורת, גם נציגים מגורמים שונים ותחומי ידע הרלוונטיים לעבודת הממונה על המידע הפלילי, ובהם משרד האוצר, מדור מידע פלילי במשטרת ישראל, ונציבות שירות המדינה. נוסף על כך, התקיים פאנל שכותרתו "שני צדדים להזדמנות", במסגרתו הוצג סיפורם האישי של אסיר לשעבר, מעסיקו הנוכחי ומפקחת תעסוקה מהרשות לשיקום האסיר. הפאנל המחיש למשתתפים את ההשפעה המעשית של חוק המידע הפלילי וחשיבותה של תקנת השבים. בכנס השתתפו כ-120 איש מגופים מבוקרים שונים.

2. **מפגשי הכשרה מקוונים -** במהלך שנת 2025 התקיימו ארבעה מפגשי הכשרה מקוונים, אשר יועדו לכלל הממונים על המידע הפלילי והמסייעים, ונועדו להקנות ידע מקצועי וכלים יישומיים לביצוע תפקידם. המפגשים כללו:

- **הדרכה על תקנות המידע הפלילי ותקנת השבים (מסירת מידע מהמרשם הפלילי לשם התקשרות בחוזה לביצוע עסקה במסגרת מכרז), תשפ''ה-2025 -** ביום 11.04.2025 נכנסו לתוקף תקנות המידע הפלילי ותקנת השבים הנוגעות לשימוש במידע פלילי במסגרת התקשרות בחוזה לביצוע עסקה במסגרת מכרז. במסגרת ההדרכה הוצגו עיקרי ההסדרים שנקבעו בתקנות, אשר מסדירות לראשונה באופן מפורט את אופן השימוש במידע פלילי בהליכי מכרזים ומהוות שינוי משמעותי המחייב היכרות והטמעה בקרב הגופים. ההדרכה התמקדה בתנאים לקבלת מידע פלילי לצורך התקשרות במכרז, בהגדרת סוגי המידע הפלילי הרלוונטיים, זהות הגורמים שלגביהם ניתן לקבל מידע ובשיקולים לשקילתו. כמו כן, הוצגו ההשלכות המעשיות של התקנות, ובפרט הצורך בעדכון הנהלים וטפסי ההסכמה, ובהטמעת ההסדרים החדשים בקרב הגורמים הרלוונטיים בגופים.
- **מפגש הכנה לביקורות -** לקראת התחלת קיום ביקורות בשנת 2025, ערכה הממונה מפגש הדרכה לגורמים הרלוונטיים בגופים המבוקרים, במטרה להציג את הליך הביקורות ואת הציפיות מהגופים והנדרש מהם במסגרת ההליך.
- **הדרכת ''צעדים ראשונים לממונה'' -** הכשרה בסיסית לממונים חדשים שנכנסים לתפקיד, וזאת מתוך ההבנה שלאורך השנה מצטרפים ממוני מידע פלילי חדשים במועדים שונים ויש צורך במתן הכשרה תמידי לממונים חדשים.
- **הדרכה לקריאת מרשם פלילי -** הקניית כלים להבנת מבנה המרשם הפלילי והשיקולים שיש לבחון בעת קבלתו.

טיפול בפניות

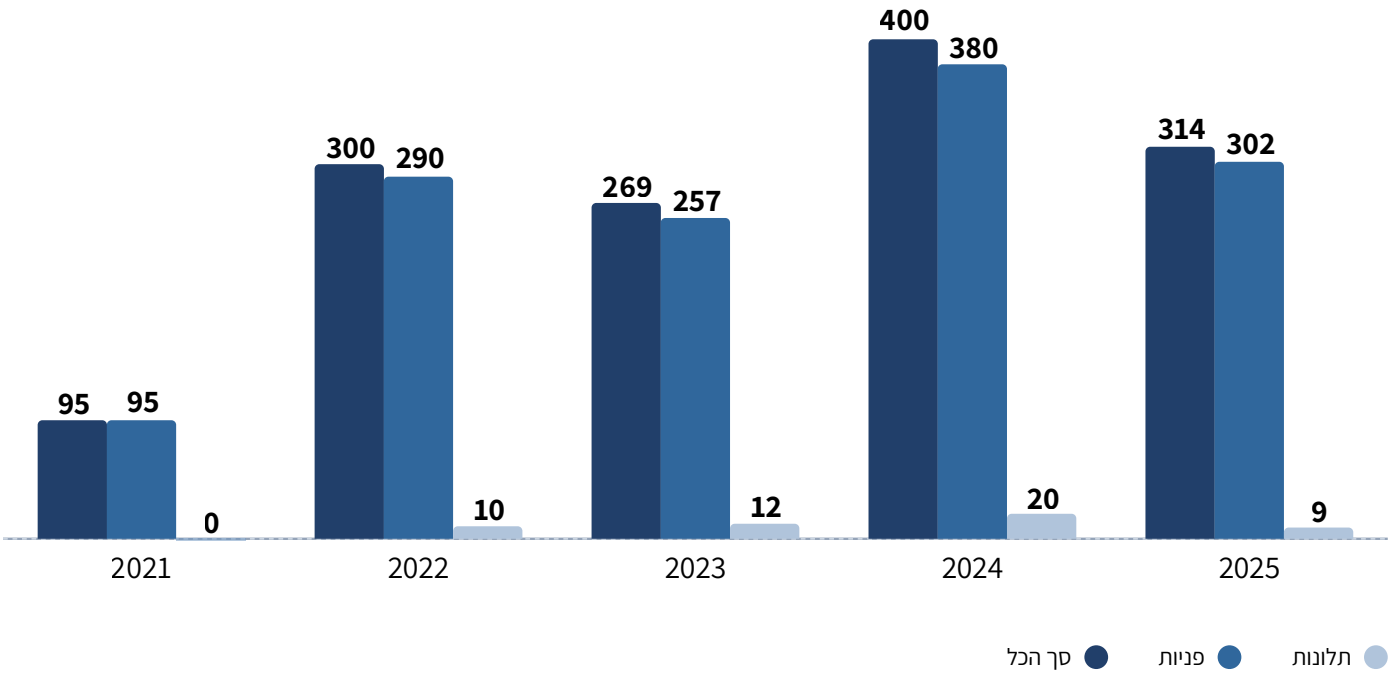
בשנת 2025, הוגשו ליחידה **302 פניות.**

הטיפול ב-279 פניות מתוכן, שהן 92.4% מכלל הפניות, הושלם, וזמן הטיפול בפניה מיום הגשתה ועד סיום הטיפול ארך בממוצע 21 ימים. יתר הפניות עדיין מצויות בשלבי טיפול.

הנתונים לשנת 2025 מצביעים על ירידה במספר הפניות מצד הממונים ותלונות הציבור שהתקבלו ביחידה, לאחר מגמת עליה בשנים קודמות. ירידה זו משקפת לטעמנו את התבססות יישום הוראות החוק בקרב הגופים, אשר רבים מהם גיבשו נהלים פנימיים והעמיקו את היכרותם עם דרישות הדין והשלכותיו. בתוך כך, ניכרת הפחתה בפניות הנוגעות לשאלות יסוד, ובפרט בנושאים של גיבוש נהלים ויישום ראשוני של הוראות החוק.

במקביל, נרשמה ירידה גם בתלונות הציבור שהוגשו ליחידה, כאשר בשנת 2025 הוגשו ליחידה **9 תלונות**. זמן הטיפול מקבלת התלונה ועד סיום הטיפול ארך בממוצע **20** ימים.

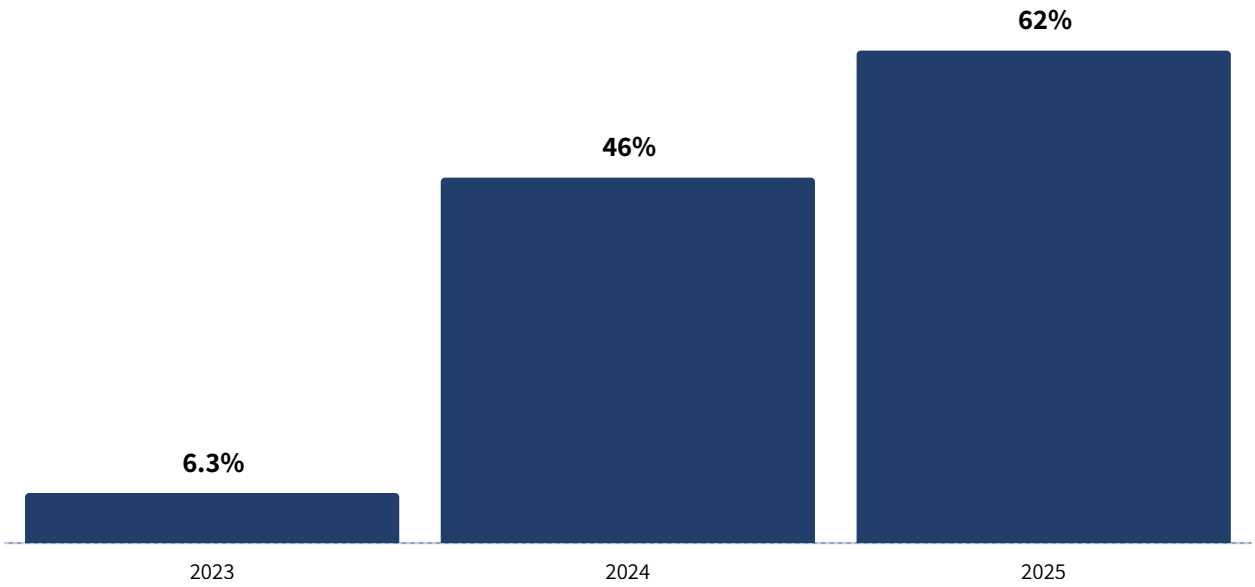
נתון זה ניתן לפרש מחד, באופן זה שייתכן והירידה מעידה על שיפור בהתנהלות הגופים ועל הגברת המודעות להוראות החוק ולמגבלות החלות על השימוש במידע פלילי. מאידך, ניתן להסיק כי הירידה בהיקף התלונות עשויה להיות מושפעת גם ממודעות נמוכה בקרב הציבור לאפשרות לפנות ליחידה - ועל כן משקיעה היחידה מאמצעים רבים להגברת המודעות לפעילותה.

מרבית הפניות עסקו בנושאים הבאים:

1. **שאלות ביחס לחוק ויישומו** - פניות שעניינן בקשת הבהרות ביחס להוראות החוק ולאופן יישומו ביחס לעבודה של הגוף הפונה. בתחילת התקופה, עיקר הפניות התמקד בהשפעת שינוי החוק על עבודת הגופים ובמיפוי צרכיהם. כיום, מרבית בפניות עוסקות בהבהרות פרטניות, בשאלות הנוגעות ליחס בין חוק המידע הפלילי לחקיקה נוספת ובדברי חקיקה ספציפיים החלים על גוף מסוים ביחס למידע פלילי. כמו כן, במהלך שנת 2025 התקבלו פניות רבות בנוגע לתקנות המכרזים החדשות ויישומן.
2. **התייעצות ביחס לאופן הפעלת שיקול הדעת** - פניות שעסקו בלב החובה לשקול את המידע הפלילי המתקבל. חלקן עסקו בהתייעצות אודות מידע פלילי של מועמדים פרטניים, ואחרות בשאלות כלליות יותר ביחס למשקל שיש ליחס לעבירות מסוימות. בנוסף, היו פניות בנוגע להיקף המידע שמותר לשקול, במיוחד כאשר עלה חשש כי הגוף נחשף למידע רחב יותר מהמידע אותו הוא זכאי לקבל.
3. **פניות שעסקו בהליך כתיבת הנוהל של הגוף** - בשנת 2025, המשיכה היחידה בליווי ובדיקת נהלי הגופים, בהתאם להוראות החוק. בזכות עבודה מאומצת של צוות היחידה עם הממונים על המידע הפלילי בגופים, נמשכה מגמת העלייה בהיקף הנהלים שהועברו ליחידה על ידי גופים שמינו ממונה על המידע הפלילי, לרבות נהלים המצויים בתהליכי בחינה ואישור, כפי שניתן לראות בתרשים מטה.

נהלים שהתקבלו

יחידת הביקורת על המידע הפלילי עם הפנים לשנת 2026

בשנת 2026 צפויה יחידת הביקורת להרחיב את פעילות הביקורות היזומות, תוך הגדלת היקף הביקורות בגופים המבוקרים. במסגרת זו, תמשיך היחידה לבחון את אופן יישום הוראות החוק בפועל במגוון גופים, בהתאם למתודולוגיית הערכת הסיכונים הקיימת. פעילות זו תתבצע תוך שמירה על עקרונות של מקצועיות ושיתוף פעולה עם הגופים המבוקרים.

חברות בוועדת השחרורים המיוחדת לקציבת מאסרי עולם

במסגרת סמכות הנשיא להענקת חנינה, נמנית גם הסמכות לקציבת עונש מאסר עולם שהוטל בבית המשפט, והעמדתו על תקופת מאסר מוגדרת.

במסגרת סמכות הנשיא להענקת חנינה, נמנית גם הסמכות לקציבת עונש מאסר עולם שהוטל בבית המשפט, והעמדתו על תקופת מאסר מוגדרת.

מנהלת מחלקת חנינות במשרד המשפטים, או סגניתה, הן חברות קבועות בוועדת שחרורים מיוחדת לקציבת מאסר עולם על פי סעיף 29 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, תשס"א-2001 (להלן: "**החוק**"). בראש הוועדה עומד שופט מחוזי וכן חברים בה שופט בית משפט שלום ונציג ציבור. הוועדה ממליצה לנשיא המדינה על קציבת עונשם של אסירים שהורשעו בביצוע רצח ונדונו למאסר עולם.

סעיף 29(ד) לחוק קובע:

"...לשם גיבוש המלצתה לנשיא המדינה בשאלה האם לקצוב עונש מאסר עולם של אסיר ולאיזו תקופה, תשקול ועדת שחרורים מיוחדת שיקולים עונשיים המתייחסים לטיב העבירה, לנסיבות ביצועה ולתוצאותיה, וכן לנסיבותיו האישיות של האסיר; ועדת שחרורים מיוחדת רשאית, במקרים חריגים, לאפשר לאסיר לטעון את טענותיו לפניה, לשם גיבוש המלצתה כאמור."

בהתאם לכך, ועדת הקציבה מגבשת את המלצה לאחר בחינת החומר המשפטי, נסיבות ביצוע העבירה, נימוקי בקשת אסיר העולם לקציבת עונשו, גיליון הרישום הפלילי של האסיר, דו"חות גורמי הכלא הכוללים מידע על התנהלות האסיר ותהליכים טיפוליים ושיקומיים, דו"חות ועדת אלמ"ב (אלימות במשפחה), אבחונים פסיכו-דיאגנוסטיים לגבי האסיר, דו"חות מהמרכז לגביית קנסות הנוגעים לתשלום פיצויים לנפגעי עבירה על ידי האסיר וכן בחינת עמדות של גורמים נוספים. בנוסף, הוועדה בוחנת נתונים על מידעים מודיעיניים הקיימים לגבי האסיר ועל ממצאי דו"חות חסויים נוספים וכן מתחשבת בעמדת נפגעי עבירה.

יצוין, כי לאור אופייה הייחודי של סמכות החנינה של נשיא המדינה, רשאית ועדת הקציבה לשקול מכלול רחב של שיקולים, ובכללם גם המאמצים מצד האסיר לצורך תשלום הפיצויים לנפגעי העבירה בהם חויב בגזר הדין. תשלום הפיצויים או מאמץ האסיר לשלמם, מבטא הפנמה של חומרת המעשים והאחריות לקיום גזר הדין ורלוונטי גם בהיבט השיקום אותו בוחנת הוועדה.

לוועדת הקציבה מאפיינים ייחודיים המבחינים בינה לבין ועדת השחרורים הרגילה. כך לדוגמא, לא מתקיימים בה דיונים אדוורסריים. יחד עם זאת, במקרים המתאימים ניתנת אפשרות לאסיר העולם ולבא כוחו וכן לנפגעי עבירה להופיע בוועדה.

מדובר בבקשות הדורשות טיפול מורכב ורגיש במיוחד, לנוכח חומרת המעשה וחומרת העונש. מחלקת חנינות אמונה על הכנת התיק לדיון בוועדה, ובכלל זה על קבלת נתונים ומידעים חסויים מגורמים רלוונטיים, וקבלת עמדה מנפגעי העבירה ביחס לבקשת הקציבה. לאחר מכן, מחלקת חנינות עורכת ריכוז נתונים לגבי כל אסיר עולם לקראת הדיון בעניינו בוועדת קציבה ומביאה את כלל המידע בפני הוועדה.

נתונים על פעילות בשנת 2025

מנתונים שהתקבלו מטעם מזכירות וועדות שחרורים בהנהלת בתי המשפט, בשנת 2025 התקיימו **9 ועדות קציבה** ובמסגרת זו טופלו **83 בקשות** לקציבת מאסר עולם, מתוכן 5 בקשות להקלה נוספת בעונש מאסר עולם קצוב.

השתתפות בוועדת היגוי ובדיונים בנושאי רוחב

מחלקת חנינות שותפה מזה מספר שנים בוועדת היגוי בין משרדית בנושא ועדות שחרורים. בוועדה שותפים, בין השאר, הנהלת בתי המשפט, נציגי שב"ס, פרקליטות המדינה, הרשות לשיקום האסיר, הסניגוריה הציבורית, מחלקת ייעוץ וחקיקה, גורמי הרווחה ועוד. ועדת ההיגוי אמונה על קביעת נוהל עבודה בין משרדי אשר נועד להסדיר את סדרי הדיון בוועדות השחרורים המנוהלות על ידי הנהלת בתי המשפט והוא כולל היערכות לדיונים, ממשקים לעבודה עם נותני חוות דעת, דרכי התנהלות, סדרי הדיון בוועדות וביצוע החלטות המתקבלות בוועדות.

גם בשנת 2025 השתתפה נציגת מחלקת חנינות בדיונים של הוועדה ובמסגרת זו העלתה סוגיות הנוגעות לעבודת ועדת הקציבה ואלו נכללו בנוהל עבודה מעודכן שהוצא במהלך השנה.

בנוסף, במסגרת פעילותה השוטפת בתחום קציבת מאסרי עולם, מחלקת חנינות מקיימת קשרי עבודה הדוקים עם גורמי הנהלת בתי המשפט האמונים על הניהול והארגון המנהליים של עבודת ועדת הקציבה וכן עם גורמי השב"ס.

סוגיית תשלום הפיצויים לנפגעי העבירה במסגרת תיקי קציבת מאסרי עולם

בפסק דין של בית המשפט העליון מיום 01.07.2025 (בר"מ 7116-23; בר"מ 1933-24) בסוגיית תשלום פיצויים לנפגע עבירה, נקבע, בין השאר, כי הוועדה הדנה בבקשת אסיר עולם לקצוב את עונשו, רשאית להביא במניין שיקוליה את שאלת התשלום או אי התשלום של פיצוי פלילי או אזרחי שהושת על האסיר, במסגרת גיבוש המלצתה ביחס לקציבת עונשו. לצד זאת נקבע, כי על הוועדה לבחון נתון זה לצד יתר הנתונים המובאים לפתחה, וככל שהפיצוי לא שולם, או שולם בחלקו, על הוועדה לבחון את הסיבות העומדות מאחורי אי-התשלום האמור, תוך התחשבות במצבו הכלכלי של האסיר ונסיבותיו האישיות. בהקשר זה, על הוועדה להביא בחשבון, בין היתר, את יכולת ההשתכרות של האסיר בכלא, את הנכסים והמקורות האחרים שעשויים לסייע לו, כמו גם את המאמצים שעשה על מנת לשלם את הפיצוי למשפחתו של הקורבן.

בעקבות פסק הדין והנחייתו לקביעת נוהל מסודר בעניין, בשנת 2025 הייתה מחלקת חנינות שותפה בדיוני צוות בין משרדי לקביעת נוהל העבודה בהקשר זה ובין השאר, העבירה הצעות להערות כלל הגורמים.

יישום חוק המאבק בטרור (תיקון מס' 4), התשע"ט-2019

על פי חוק המאבק בטרור (תיקון מס' 4), התשע"ט-2019, שפורסם ברשומות בינואר 2019 (להלן: "**חוק המאבק בטרור**"), לא ישוחרר בשחרור מוקדם אסיר שביצע עבירת רצח או ניסיון לרצח שבית המשפט קבע לגביה כי היא מעשה טרור, או מי שוועדת שחרורים מיוחדת מצאה בהתבסס על פסק הדין כי עבר עבירה כאמור טרם כניסת חוק המאבק בטרור לתוקף.

מנהלת מחלקת חנינות היא חברה בוועדת השחרורים המיוחדת לעניין חוק המאבק בטרור - ושק"מ (להלן: "**ועדת הטרור**"), הזהה בהרכבה להרכב וועדת השחרורים המיוחדת לעניין קציבה.

בשנת 2025 דנה הוועדה בעניינם של **12 אסירים**. הוועדה קבעה לגבי **10 אסירים מהם** כי חוק המאבק בטרור חל עליהם ולגבי 2 אסירים קבעה כי החוק לא חל עליהם.

מימוש זכויות נפגעי עבירה בהליך בקשת חנינה

סעיפים 10 ו-20 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 קובעים את זכותו של נפגע עבירת מין או אלימות[10] שביקש זאת, לקבל מידע באמצעות מחלקת חנינות במשרד המשפטים אודות בקשה שהגיש נידון, להקלה בעונש מאסר בפועל או לקציבת עונש מאסר עולם, וכן להביע את עמדתו כדלקמן:

זכות לקבל מידע על מאסר או משמורת

10. נפגע עבירת מין או אלימות שביקש זאת, זכאי לכך שהגופים המפורטים בתוספת הרביעית יידעו אותו על מהלך מאסרו של הנידון, או על מהלך שהייתו של הנאשם או הנידון במשמורת חוקית אחרת בעקבות העבירה, לרבות לעניין זכותו לפי סעיפים 19 ו-20 כמפורט באותה תוספת.

זכות להביע עמדה לעניין חנינה

20. נפגע עבירת מין או אלימות, שקיבל הודעה לפי הוראות סעיף 10 על בקשת הנידון לחנינה או להקלה בעונשו מנשיא המדינה, זכאי שתינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו בכתב באמצעות מחלקת החנינות במשרד המשפטים, לפני החלטת נשיא המדינה בבקשה כאמור, במועד ובדרך שיקבעו השרים.

זאת ועוד, תקנה 16(א) לתקנות זכויות נפגעי עבירה, התשס"ב-2002 קובעת כי נפגע עבירה שמעוניין להביע עמדה יפנה בכתב למחלקת חנינות ויהיה זכאי לקבל מידע בנוגע להגשת בקשה לחנינה או בנוגע להחלטת נשיא המדינה בבקשת חנינה.

מחלקת חנינות מייחסת חשיבות רבה לנפגעי העבירה, לשיח מכבד עמם ולמתן אפשרות להשמעת קולם בתהליך החנינה. יצירת הקשר בעניין זה עם נפגע העבירה עשויה לעורר מורכבויות אנושיות רבות, בעיקר משההליך המשפטי הסתיים ונוכח חלוף הזמן מאז קרות האירועים. על כן, מחלקת חנינות מקפידה כי השיח מול נפגעי העבירה יבוצע באופן רגיש, אמפתי וישיר, תוך מתן הסבר מלא אודות ההליך במסגרתו מתבקשת עמדתם.

כחלק מתפיסה זו, מאפשרת המחלקה כיום לנפגע העבירה להביע עמדתו ומסייעת בהנגשת הזכויות ובהקלה בהתמודדות עם חסמי שפה, טכנולוגיה ובעיקר קושי נפשי. על מנת לסייע לנפגעי העבירה, באתר האינטרנט של המחלקה מוצג מידע הנוגע לזכויות נפגעי העבירה בהליך בקשת חנינה ממאסר או לקציבת מאסר עולם. כמו כן, כאמור לעיל, קיימות אפשרויות נוספות להגשת כתב עמדה מצד נפגע העבירה - באמצעות הטופס המקוון המצוי באתר המחלקה, באמצעות דואר אלקטרוני ובאמצעות פקס.

10 נפגע עבירת מין, אלימות, הפקרה או גרימת מוות עקב נהיגה רשלנית, בהתאם למפורט בתוספת הראשונה לחוק זכויות נפגעי עבירה.

בפרשת כץ[11] הובהר כי ההסדר הקיים, לפיו עדכונו של נפגע העבירה נעשה רק לאחר בקשה מפורשת מצדו, נובע הן מהקושי של הרשויות לאתר את הנפגעים שעה שעסקינן בהליכים המתנהלים שנים רבות לאחר תום ההליכים הפליליים, והן בשל הצורך של חלק מנפגעי העבירה, להמשיך הלאה בחייהם ולא לפתוח מחדש את הפצעים, ככל שהדבר ניתן.

כאמור, חוק זכויות נפגעי עבירה מורה על יידוע נפגע עבירה "שביקש זאת" לקבל מידע על בקשת חנינה שהגיש נידון. המונח "שביקש זאת" מפורש כמי שרשום במערכת מנ"ע (מערכת נפגעי עבירה של משטרת ישראל).

במסגרת הטיפול בבקשות להקלה בעונש מאסר בגין עבירות מין או אלימות העונות להגדרה בחוק, פונה מחלקת חנינות לנפגעי העבירה הרשומים במערכת מנ"ע, מיידעת אותם אודות בקשת החנינה שהוגשה ומציעה להם להביע את עמדתם, על מנת שתובא יחד עם חוות הדעת שמגבשת מחלקת חנינות לעיון שר המשפטים ונשיא המדינה. נפגעי העבירה יכולים אף לפנות בעניין באופן ישיר למחלקת חנינות ולבקש לקבל מידע, אם וכאשר תוגש בקשת חנינה. בפועל, מחלקת חנינות נוקטת מאמצים רבים, במקרים המתאימים (כגון כאשר הייתה פניה בעבר של נפגע העבירה אל מחלקת חנינות או ככל שעולה מהתיק המשפטי או מעמדת הפרקליטות לבקשת החנינה, כי נפגע העבירה היה מעורב בהליך בבית המשפט), לאתר באופן יזום את פרטי נפגעי העבירה, לעמוד על מידת מעורבותם בהליך ולאפשר להם להעביר עמדתם באמצעים המצוינים לעיל בהתאם להעדפתם.

במסגרת איתור ובירור פרטי נפגעי עבירה, קיימים ממשקים של מחלקת חנינות עם הגורמים השונים אליהם ניתן לפנות, בהם מדור נפגעי עבירה במשטרה הממונה על מערכת מנ"ע, יחידות הפרקליטות, יחידת הסיוע לנפגעי עבירה שבפרקליטות המדינה, קצינת נפגעי עבירה בשב"ס וארגון משפחות נרצחים ונרצחות. כמו כן, קיימים ממשקים עם המרכז לגביית קנסות לצורך בירור בנוגע לתשלום פיצויים בהם חויב הנידון עבור נפגע עבירה.

פעילות המחלקה בנושא קבלת עמדות נפגעי עבירה בבקשות לקציבת מאסר עולם

מחלקת חנינות מקדישה מאמץ מיוחד לתקשורת עם נפגעי העבירה במסגרת הטיפול בבקשות לקציבת עונשי מאסר עולם. מחלקת חנינות פועלת ליצירת קשר עם נפגעי העבירה לשם קבלת עמדתם ומיידעת אותם טרם דיוני הועדה וכן מיידעת אותם על תוצאות דיונים אלה. יוער כי יצירת קשר עם נפגעי העבירה מאתגרת לא רק במישור האנושי והרגשי, אלא גם בשל הקושי לאתר את נפגעי העבירה וליצור איתם קשר שנים רבות לאחר סיום ההליך המשפטי וכן בשל חוסר ההיכרות של נפגעי העבירה עם תהליך הקציבה.

מנתונים שהתקבלו מטעם מזכירות וועדות שחרורים בהנהלת בתי המשפט, בשנת 2025 נקבעו 10 ישיבות של ועדת קציבה, שקיימה 93 דיונים בעניינם של אסירי עולם.
בכל אחד מהדיונים בוצעה פניה לנפגע עבירה המופיע במערכת מנ"ע, וככל ששמו לא הופיע במערכת מנ"ע - בוצע ניסיון לאתרו בדרכים נוספות. בפועל, הועברו עמדות מטעם נפגעי עבירה ב-64 מהדיונים, שהם כ-68% מכלל הדיונים. ביתר התיקים שנקבעו לדיון בוועדת הקציבה לא אותרו נפגעי עבירה במערכת מנ"ע ולא עלה בידי מחלקת חנינות לאתר את נפגעי העבירה גם בדרכים נוספות. נציין כי נתון זה משקף עליה מובהקת בשיעור התיקים בהם הובאה בעבר עמדת נפגעי העבירה, כאשר בשנת 2024 עמד שיעור התיקים בהם הובאה עמדת נפגע העבירה על כ-52% מכלל התיקים. לעמדת מחלקת חנינות, הנתון הגבוה של נפגעי העבירה שעודכנו על בקשת האסיר לקצוב את עונשו וכן העבירו עמדה בנושא זה, נעוץ במאמצים הרבים שמקדישה לכך המחלקה ובתקשורת הישירה והאישית שמקיימת המחלקה עם נפגעי העבירה באמצעות שיחות טלפון או באמצעות הדואר האלקטרוני.

11 בג"ץ 9631-07 משה כץ נ' נשיא המדינה (להלן: "פרשת כץ").

תכנית סנ"ה - סיוע לנפגעי עבירות המתה

תכנית סנ"ה הוקמה מכוח החלטת ממשלה מס' 936 מיום 22.11.2009 שעניינה הקמת מערך של תמיכה וסיוע למשפחות נפגעי עבירות המתה. עו"ד דגנית הס, סגנית מנהלת מחלקת חנינות, משמשת כיו"ר ועדת זכאות שהוקמה מכוח החלטת הממשלה ובה חברים גם נציגי משרד הרווחה ומשטרת ישראל.
ועדת הזכאות אמונה על אישור סיוע כספי (לצורך החזר הוצאות סביב מות המנוח) וכן סיוע נפשי (באמצעות מרכזי הסיוע של משרד הרווחה).

בחודש מאי 2025 נכנס לתוקף תיקון לחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, במסגרתו הורחב הסיוע המשפטי לנפגעי עבירות המתה בכל העניינים הנובעים מעבירת ההמתה ותוך הסרת הגבלת הייצוג הקיימת כיום לתקופה של שנתיים. לנוכח התיקון כאמור, הסיוע המשפטי אמון על אישור זכאות של נפגעי עבירה לסיוע משפטי.

מחלקת חנינות מטפלת בפניות לאישור קבלת סיוע לנפגעי עבירות המתה, ויו"ר ועדת הזכאות מאשרת את הזכאות יחד עם חברי הוועדה ממשטרת ישראל וממשרד הרווחה על פי נוהל שגובש.
בשנת 2025 אישרה ועדת הזכאות מתן סיוע **ב-323 מקרי המתה**, **רובם המוחלט** בקרב החברה הערבית. **מדובר בעלייה משמעותית של כ-20% בממוצע** ביחס למספר מקרי ההמתה בשנים האחרונות אשר בנוגע להם אושר מתן סיוע זה (276 מקרים בשנת 2023 ו-259 מקרים בשנת 2024).

בנוסף, אישרה הוועדה בשנת 2025 מתן סיוע במקרי המתה עם נסיבות חריגות, ובין השאר במקרים כדלקמן:

- מתן סיוע לגרוש של מנוחה וכן לגרושה של מנוח, לצורך קבלת כלים לטיפול בילדיהם הקטינים שאיבדו את האב או האם.
- מתן סיוע לידועה בציבור של מנוח וזאת לאחר שהעבירה מסמכים התומכים בהיותה ידועה בציבור.
- מתן סיוע משפטי לנכדים של מנוח או מנוחה.
- מתן סיוע משפטי לסבים וסבות של מנוח.

מקרים לדוגמא שטופלו במחלקת חנינות בשנת 2025

במהלך שנת 2025 טיפלה מחלקת חנינות במגוון רחב של בקשות חנינה. על מנת להמחיש את אופי הבקשות ולהציג את השיקולים השונים שהובילו להמלצה חיובית למתן חנינה, מובאות בפרק זה מספר דוגמאות ביחס לתיקים שונים, בהם ניתנה חנינה על ידי נשיא המדינה. על מנת לשמור על פרטיותם של הפונים, המקרים מוצגים באופן כללי ותוך טשטוש פרטים מזהים.

קיצור תקופות התיישנות ומחיקה של רישום פלילי לחיילי צה"ל בהווה ובעבר

- ב׳ פנה בבקשה לקיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה שנקבעו לו בעקבות הרשעה בעבירה של החזקת סכין שלא כדין. מן הבקשה עלה כי ב' גדל בקהילה חרדית סגורה, בסביבה משפחתית וחברתית מורכבת. בגיל צעיר מאוד עזב את אורח החיים החרדי בו גדל, משפחתו הפנתה לו עורף והוא התדרדר לחיים ברחוב תוך חשיפה מתמשכת למצבי סיכון. הוא החליט לשנות את דרכו והחל לעבוד, ובהמשך הסגיר את עצמו לצה"ל, נשפט למאסר בגין עריקות ולאחר מכן בחר להתגייס לשירות צבאי. ב' השתלב בהליך שיקומי בבית הדין המשלב בצה"ל, אותו סיים בהצלחה, משרת בתפקיד לוגיסטי ומשרת שירות תקין ומשמעותי, תוך שזוכה להערכת מפקדיו. ועדה בצה"ל בראשות קצין החינוך והנוער הראשי התרשמה לחיוב מהתהליך שעבר והמליצה על מחיקת רישומו הפלילי. בנסיבות אלה הומלץ להיענות לבקשה ולהורות על קיצור תקופת המחיקה כך שתסתיים לאלתר.
- צ׳, בשנות ה-30 לחייו, פנה לקיצור תקופת המחיקה בגין הרשעה ישנה בעבירות סמים ורכוש. העבירות בוצעו בתקופה של מצוקה נפשית וכלכלית, לאחר שעזב את הקהילה החרדית שבה גדל ונותר כמעט ללא עורף משפחתי. מאז עבר תהליך שיקום עמוק - שירת כחייל בודד וכלוחם בשריון, הפסיק להשתמש בסמים, טופל נפשית והוכר כבעל נכות רפואית, השלים מכינה קדם אקדמית ולמד באקדמיה. במסגרת מתן משקל לאירועי מלחמת חרבות ברזל, נשקלה גם העובדה שהוכר כנפגע פעולות איבה לאחר אירועי ה"שבת השחורה", חזר ליישובי הדרום ופעל שם בהתנדבות לשיקום האזור ולסיוע ליוצאים בשאלה. לפיכך המליצה מחלקת חנינות לקצר את תקופת המחיקה שעמדה לחובתו.

הקלה בעונשי קנסות לאוכלוסיות מיוחדות על רקע מלחמת חרבות ברזל

- ד׳, בשנות ה-20 לחייה, פנתה בבקשה להקל בעונשי קנס, כולם בגין דו"חות תעבורה. בבקשה תואר כי ד׳ היא ניצולת מסיבת ה"נובה", הוכרה כנפגעת פעולות איבה ואובחנה כסובלת מפוסט טראומה. עוד צוין כי רכבה נשרף באירוע; כי היא מתמודדת מאז עם דיכאון, חרדה וקושי תפקודי; כי היא נושאת בעלויות טיפול פסיכיאטרי פרטי ותרופות; מסייעת לאביה הנכה; ונמצאת במצוקה כלכלית קשה, לרבות חסימת חשבון הבנק שבבעלותה והליכי הוצאה לפועל. מחלקת חנינות ציינה בחוות דעתה כי מדובר במקרה מצער של צעירה שנאלצה להילחם על חייה באירועי ה-7.10 וכעת מתמודדת עם השלכותיהם הנפשיות והכלכליות, וכי היקף החוב הקיים לחובתה אינו גדול. בשים לב למצוקה המשמעותית שבה היא שרויה ולנסיבות החריגות שנוצרו בעקבות אירועי ה"נובה", הומלץ להיענות לבקשה ולבטל את הקנסות.
- ר׳ פנה בבקשה להקלה בשני קנסות תעבורה. במהלך בחינת הבקשה ניתן משקל לכך שמדובר במי שעלה ארצה, התגייס כחייל בודד ומשרת כלוחם. הוא נושא לבדו בנטל כלכלי משמעותי, כאשר הקנסות הוטלו בתקופת שירותו כאשר אין ביכולתו לעבוד כדי לממן את תשלום הקנסות. עוד נשקלו לזכותו היעדר הרשעות תעבורתיות ופליליות נוספות, קבלת האחריות על המעשים, וההתרשמות כי אי התשלום נבע מקושי כלכלי ממשי ולא מזלזול בחוק. בנסיבות אלה, ובשים לב לתרומתו למדינה בתקופת המלחמה, הוחלט להיענות לבקשה ולהורות על ביטול הקנסות.

הקלה בעונש מאסר בנסיבות רפואיות משפחתיות

ח׳, בשנות ה-40 לחייו, פנה בבקשה להקלה בעונש מאסר של 20 חודשים שהוטל עליו בגין עבירת רכוש. ח׳ עלה לישראל כנער, שירת כלוחם בסדיר ובמילואים, בין היתר בתקופות לחימה משמעותיות. בזמן שעבד כטכנאי לתיקון מכשירי כספומט, ניצל את הגישה שניתנה לו כדי ליטול במשך תקופה קצרה סכום העולה על מיליון ש"ח. עם גילוי המעשים הודה, נטל אחריות, והשיב לבנק חלק מהסכום, פוטר ואף ויתר על פיצויי פיטורים. ברקע העבירה עמדה טרגדיה משפחתית מתמשכת - בתו היחידה נולדה בחו"ל, סבלה מבעיות רפואיות קשות, ובהמשך בהיותה בת 7 שנים, נפטרה לאחר ניסיון השתלת כבד שלא צלח. בתקופה זו נאלץ ח׳ לטוס לחו"ל פעמים רבות כדי לסעוד את בתו, לשאת בעלויות טיפול גבוהות ללא כיסוי ביטוחי, וליטול הלוואות מבנקים, ממעסיקו ואף מן השוק האפור. לאחר שנתיים בהן עמד בתשלומים, הופעלו עליו לחצים קשים ואיומים מגורמים בשוק האפור להחזר החובות. ייסוריו של ח' לא הסתיימו עם מות בתו. זמן קצר לאחר מכן, נהרגו הוריה של בת זוגתו בהפצצות באוקראינה, ומצבה הנפשי של בת זוגתו התדרדר מאוד. לצד התמיכה באשתו, ח׳ סעד את אביו המבוגר החולה במחלה קשה. לנוכח מכלול הנסיבות החריגות והטראגיות, נטילת האחריות וההליך הטיפולי העמוק בו לקח חלק, כמו גם תסקיר שירות המבחן שהועבר לבקשת מחלקת חנינות, ובשים לב לחומרת העבירה והיקף הכספים שלא הושבו במלואם - המליצה מחלקת חנינות להיענות לבקשה באופן חריג ולהמיר את עונש המאסר בפועל לעונש מאסר בדרך של עבודות שירות בן 9 חודשים לצד צו מבחן למשך שנה.

שימוש בחנינה כאמצעי להתרת אישה מעגינות

מחלקת חנינות טיפלה במקרה ייחודי ומכמיר לב של אישה אשר שיוועה מזה שנים ארוכות ומייסרות להשתחרר מכבלי הנישואין ל-א', אשר סירב לתת לה גט. לפני למעלה משני עשורים הגישה האישה תביעת גירושין בבית הדין בארצות הברית, אולם א' עמד בסירובו להתייצב לדיונים. כאשר נקרתה בפניה האישה הזדמנות, היא הגישה תביעת גירושין נגד א' בבית הדין הרבני בישראל, וההליך הסתיים בפסק דין שחייב את א' במתן גט לאשתו. א' המשיך לעמוד בסירובו ובעקבות כך הופעלו נגדו סנקציות הכוללות ריצוי מאסר אזרחי בן מספר שנים. בשנת 2021 הועמד לדין בעבירה של הפרת צו בית משפט שנועד להגן על אדם, ולאחר הרשעתו בשנת 2024 נדון ל-18 חודשי מאסר בפועל. במהלך מאסרו, התקבלה פנייה מטעם סנגורו של א', בה מסר כי א' הודיע שיסכים להעניק גט לאשתו, בכפוף לכך שיקבל חנינה מנשיא המדינה ועונש המאסר יבוטל. לנוכח התפנית הדרמטית ומשנראה היה כי קיימת שעת כושר של ממש שנכון יהיה לנצלה בכדי להציל את האישה מכבלי עגינותה, מחלקת חנינות פעלה בעניין ללא דיחוי, בשיתוף שר המשפטים ונשיא המדינה, ובין השאר שוחחה עם כלל הגורמים הרלוונטיים, לרבות עם נציג המלווה את האישה מסורבת הגט מטעם בית הדין הרבני. בסופו של יום, בחוות דעתה, המליצה מחלקת חנינות להקל בעונש המאסר שהוטל על א' וזאת בכפוף למתן הגט במתווה לפיו במעמד הדיון בסידור הגט בבית הדין ומיד לאחר מתן הגט על ידי א', יימסר לו כתב ההקלה באמצעות בא כוחו ונציג האישה, והוא ישוחרר מהמאסר לאלתר. מחלקת חנינות עקבה מקרוב אחר הדיון, ולאחר שעות ארוכות סודר הגט וכתב ההקלה מומש.

בחוות דעת מחלקת חנינות צוין כך:

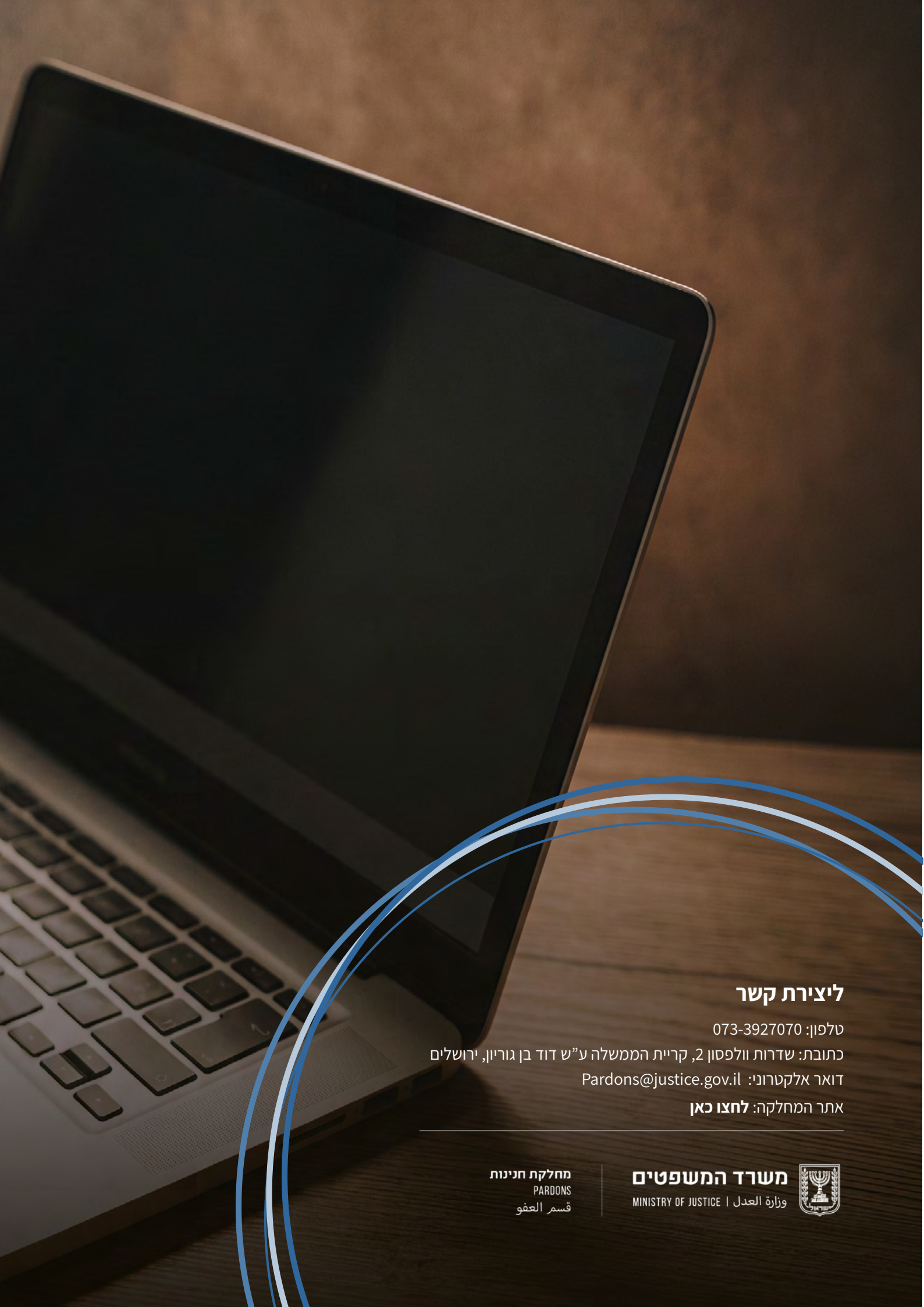
"ייסוריה הקשים של אשת הנדון, מבטאים תופעה קשה של סרבנות גט, הרווחת למרבה הצער גם בימינו אלו. המסר שהעביר הנדון זה עתה לבא כוחו בדבר נכונות לתת גט, מהווה שינוי נסיבות משמעותי שהתרחש לאחר סיום ההליך המשפטי אשר כאמור נוגע ישירות לסרבנות הגט.
לנוכח זאת, ובמקום בו קיים פתח לעשות מעשה של חסד ורחמים ובכך לשים קץ לאומללותה של אשת הנדון שחייה מזה למעלה משלושה עשורים עוברים עליה בעגינותה, לא ניתן לעמוד מנגד.
בימים אלו, ימי בין המצרים, מהדהדת האמרה: "וכל מי שמתיר עגונה אחת בזמן הזה, כאילו בנה אחת מחרבות ירושלים העליונה" (שו"ת הב"ח החדשות)".

הקלה בעונש פסילת רישיון נהיגה משיקולים תעסוקתיים

מ', בשנות ה-50 לחייו, פנה בבקשה להקלה בעונש פסילה ממושך של 10 שנים שהוטל עליו לאחר שהורשע בעבירות תעבורה ובהן נהיגה בזמן פסילה. במהלך בחינת הבקשה עלה כי מ' הוא חקלאי, וכי רישיונו אינו בתוקף מזה שנים רבות, בין היתר על רקע פסילות שהחלו לטענתו בשל חובות בהוצאה לפועל - באופן שיצר עם השנים מעגל מתמשך של פסילות והרשעות תעבורה. מנגד, נשקלו לחובתו ריבוי הרשעות ופסילות קודמות, העובדה שלא הפקיד את רישיונו ולכן טרם החל למעשה לרצות את תקופת הפסילה הארוכה, וכן הרשעה תעבורתית מאוחרת נוספת. עם זאת, נמצא כי מדובר באדם מבוגר וקשה יום, שפרנסתו כחקלאי תלויה ביכולת להשתמש בכלים חקלאיים, וכי הפסילה המלאה מותירה אותו ללא דרך ממשית להתפרנס. עוד ניתן משקל לכך שבשנים האחרונות לא היה מעורב בתאונות דרכים או בעבירות המלמדות על סיכון הנובע מאופן נהיגתו, וכי לשם השבת רישיונו יידרש ממילא לעמוד במבחני כשירות של משרד הרישוי. בנסיבות חריגות אלה, ומתוך רצון לאפשר לו להתפרנס בכבוד מבלי לבטל את עונש הפסילה במלואו, הומלץ להיענות לבקשה בדרך של סיווג עונש הפסילה, כך שלא תחול על נהיגה בכלי תחבורה חקלאיים אלא על כלי תחבורה מסוגים אחרים.

חנינה על רקע התמודדות עם מחלת נפש

- ג׳, בשנות ה-40 לחייו, פנה בבקשה לקיצור תקופת המחיקה החלה על רישום פלילי בעקבות הליך שבו נקבע כי אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת מחלת נפש, בקשר לעבירה של תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות. לפי המתואר, במהלך אירוע בבית הוריו התנהג באופן חריג על רקע מצבו הנפשי, וכאשר הגיעו שוטרים למקום התפתח עימות שבמסגרתו התנגד לעיכוב ולמעצר, תקף את השוטרים ואף נגרמה לשוטר אחד חבלה של ממש. בהמשך ההליך הופנה לבדיקה ולהסתכלות פסיכיאטרית, ונקבע כי בעת האירוע לא היה אחראי למעשיו ואף לא היה כשיר לעמוד לדין. בהתאם לכך, ההליך הפלילי הופסק והוטל עליו צו טיפולי. מדובר היה ברישומו הפלילי היחיד. בבקשת החנינה תואר כי ג׳ סובל לאורך שנים ממחלת נפש, מוכר למוסד לביטוח לאומי ומתקיים מקצבת נכות, וכי הוא מטופל לאורך השנים בטיפול תרופתי מתאים. עוד פורט כי בעבר תפקד במסגרת לימודים רגילה, שירת שירות צבאי מלא, וכי הרישום שנוצר בעקבות ההליך מעיב עליו מאוד. מחלקת חנינות הדגישה בחוות דעתה כי מאחר שההליך הפלילי לא הסתיים בהרשעה אלא בהפסקת הליכים על רקע אי כשירות ואי אחריות פלילית, ומאחר שמדובר בפרט רישום יחיד וישן שלא לוותה לו הסתבכות פלילית נוספת במשך שנים, פוחת משקלו של האינטרס הציבורי שבהותרת פרט רישום זה על כנו. עוד צוין כי תקופת ההתיישנות כבר הסתיימה וכי תקופת המחיקה עמדה ממילא להסתיים בתוך פרק זמן קצר, לפיכך המליצה המחלקה להיענות לבקשה ולקצר את תקופת המחיקה כך שתסתיים לאלתר.
- ל׳, בשנות ה-40 לחייו, פנה בבקשה לקיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה ביחס לרישום פלילי ביחס להליך בו זוכה מחמת אי אחריות למעשיו בשל מחלת נפש, זאת במסגרת אירוע שבו דרש מאחיו כסף באיומים כשהוא אוחז בסכין. מהבקשה עלה כי ל׳ מתמודד שנים עם מחלת הסכיזופרניה, וכי בעת האירוע היה במצב נפשי לא מאוזן. עוד עלה כי נסיבות חייו קשות במיוחד - אמו נפטרה ממחלה, אביו התאבד זמן קצר לאחר מכן, והוא נותר ללא עורף משפחתי. מבירור שערכה מחלקת חנינות עלה כי מזה מספר שנים הוא מתגורר בדיור מוגן, מקפיד על נטילת טיפול תרופתי ומעקב פסיכיאטרי, מסייע לקשישים, מצייר ואף הציג את ציוריו בתערוכה. גורמי הטיפול התרשמו כי הוא יציב ומאוזן, אינו מסוכן כיום, ושבכוחה של החנינה לחזק את המשך הליך שיקומו. נוכח העובדה שמדובר באירוע יחיד שנעשה ללא אחריות פלילית, חלוף הזמן, מצבו הנפשי והאישי של ל׳, וההליך השיקומי המשמעותי שעבר, המליצה מחלקת חנינות להיענות לבקשה ולקצר את תקופות ההתיישנות והמחיקה שעמדו לחובתו.

ליצירת קשר

טלפון: 073-3927070

כתובת: שדרות וולפסון 2, קריית הממשלה ע"ש דוד בן גוריון, ירושלים

דואר אלקטרוני: Pardons@justice.gov.il

אתר המחלקה: **לחצו כאן**

משרד המשפטים
وزارة العدل | MINISTRY OF JUSTICE

מחלקת חנינות
PARDONS
قسم العفو